

cijena 1.5 EUR

petak, 19. januar 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEĐELJNIK

Broj 1422 godina XXIX

**ubistvo
olivera ivanovića**

UPOTREBA NAJAVLJENOG ZLOČINA

**obrnuta piramida moći
ČUVARI ZAKONA SE BOJE
PRIVILEGOVANIH
KRIMINALACA**

**glad u
socijalnoj državi**

SNADITE SE

FOKUS

UBISTVO OLIVERA IVANOVIĆA U KOSOVSKOJ MITROVICI:
Upotreba najavljenog zločina (Milan Bošković) 7

DANAS, SJUTRA

Uslovna iz patriotizma (Zoran Radulović) 11

MONITORING

GLAD U SOCIJALNOJ DRŽAVI:
Snadite se (Miloš Bakić) 12

SLUČAJ ZORANA PAŽINA:
Tihi koordinator vlasti (Milena Perović-Korać) 16

OBRNUTA PIRAMIDA MOĆI:
Čuvari zakona se boje privilegovanih kriminalaca
(Zoran Radulović) 18

DRUŠTVO

PROMJENE NA TRŽIŠTU NEKRETNOSTI U BUDVI:
Turci dolaze (Branka Plamenac) 22

EMILO LABUDOVIĆ, DIREKTOR SRPSKE KUĆE:
Višestruki patriota (Veseljko Koprivica) 24

INTERVJU

**DUŠAN IČEVIĆ, UNIVERZITETSKI PROFESOR
IZ PODGORICE:**
Crnogorci nijesu mimo svijeta (Veseljko Koprivica) 32

OKO NAS

BERANE, PREDIZBORNA AFERA:
Dobrostojeći DPS socijalci (Tufik Softić) 36

KONAČNO ODBLOKIRAN RAD LJEKARSKOJ KOMORE:
Hipokratova, a ne Hrapovićeva zakletva
(Predrag Nikolić) 38

UPOTREBA LJUDI:
I Nacionalni savjet Albanaca u službi politike
(Mustafa Canka) 40

SJEVER: ŽENE I REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE:
Posjeta ginekologu kao atak na moral
(Dragana Šćepanović) 42

INTERVJU

MARKO TOMAŠ, PJESNIK:
Ko će nam sada
biti Predrag?
(Milena Perović-Korać) 44

TADIJA JANIČIĆ, SLIKAR:
Što vjernije
iskopirati realnost
(Miroslav Minić) 48

**Ubistvo Olivera
Ivanovića političara
koji je pokušavao da
štiti interese srpskog
naroda na Kosovu ne vezujući se
za mitove, i ne služeći poslušno
politiku u Beogradu, dramatično
je odjeknulo našim regionom i
Evropom. Posljedice će se tek
sagledavati**

**STR
7-10**

12 januar 2018.
broj 1421.

29. decembar 2017.
broj 1419-1420.

TIHI KOORDINATOR VLASTI

Više puta su ministra pravde iz opozicije i civilnog sektora optužili da upravlja tajnim operacijama vlasti. Očito je, međutim, da Pažinu vrlo dobro ide i sa javnim funkcijama. Protekle ih je godine prijavio čak – 15. Čime ih je zaslužio nije izvjesno, pošto njegov resor trpi najoštrije kritike na putu evropskih integracija

STRANA 16

TURCI DOLAZE

Veliko interesovanje investitora iz Turske je realnost u Budvi kojoj se prilagođava postojeće tržište nekretnina. Turci masovno kupuju stanove, lokale, zemljište... Otvorili su veliki broj trgovina u Starom gradu u Budvi, što je bilo zapaženo tokom protekle turističke sezone. Skoro svaka druga trgovina u gradu i u njegovoj neposrednoj blizini, nudila je proizvode iz Turske, poput vrijednog nakita, najraznovrsnije garderobe od kože i pamuka...

STRANA 22

VIŠESTRUKI PATRIOTA

Nekadašnja perjanica ratnohušakačkog novinarstva poslije četiri poslanička mandata, sada izgara na direktorskoj dužnosti institucije koju je finansirala Srbija

STRANA 24

**DUŠAN IČEVIĆ,
UNIVERZITETSKI PROFESOR
IZ PODGORICE**

CRNOGORCI NIJESU MIMO SVIJETA

Crnogorci su kao i svi narodi sa mnoštvom raznovrsnih osobina koje u svakodnevnom životu ispoljavaju prema prilikama, interesima, prihvaćenim sistemom vrijednosti... „Osrednji Crnogorci“ su valjda najbrojniji, ali su i „svaštočine“ veoma brojne

STRANA 32

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika "Monitor" izašao je u Titogradu, 19. oktobra 1990.

Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

**Glavni i
odgovorni urednik i
V.D. izvršni direktor:**
Esad Kočan

**Zamjenica glavnog
i odgovornog urednika:**
Milena Perović-Korać

Redakcija:

Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić, Mustafa Canka, Tamara Kaliterna, Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović, Predrag Nikolić, Branka Plamenac, Nastasja Radović, Tufik Softić, Radmila Stojanović, Olivera Lakić
Miodrag Vukmanović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom

List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za informisanje Crne Gore pod brojem 64.

Pretplata za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina 78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727

Pretplata na račun broj: 510-2839-59 kod CKB Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretplata za inostranstvo na šest mjeseci
SAD.....USD 138
AUSTRALIJA.....AUD 230
EVROPA.....EUR 95
ŠVAJCARSKA.....SHF 161

Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

ZA TUŽILAČKI SAVJET
PRIJAVILO SE 16 KANDIDATA

KAO MOTIV VEĆINOM NAVODE 600 EURA NAKNADE

Konkurs za četiri člana Tužilačkog savjeta ponovljen je, a ovoga puta prijavilo se 16 kandidata. Konkurs je ponovljen jer se na prethodnom prijavilo šest kandidata, ali nije bilo potrebne većine za izbor.

Ovoga puta prijavilo se najviše bivših sudija, a na listi koju je utvrdio Odbor za politički sistem nalaze se i advokati i profesori. Među kandidatima su - dekan Pravnog fakulteta **Velimir Rakočević**, profesorka Pravnog fakulteta **Aneta Spaić**, bivši predsjednik Ustavnog suda, profesor **Milan Marković**. Među prijavljenima takođe su i bivši predsjednik Apelacionog suda, advokat **Vukoman Golubović**, bivši sudija Vrhovnog suda **Gavrilo Čabarkapa**, nekadašnji predsjednik nikšićkog Osnovnog suda **Rade Perišić**, bivša sutkinja u Kolašinu, advokatica **Gorica Vujisić**.

Konkurisale su i nekadašnja sutkinja Privrednog suda i bivša sutkinja nikšićkog Suda za prekršaje, advokaticе **Jelka Drašković-Vojvodić** i **Mirjana Bakoč**. Među kandidatima našli su se i sekretarka Odbora za politički sistem **Slavica Mirković**, advokat **Jakup Murati**, **Jovan Poleksić**, **Miroslav Samardžić**, **Saša Samardžić** i načelnica Odsjeka u MUP-u **Zora Čizmović**.

Tužilačkom savjetu mandat ističe 21. januara.

Većina kandidata je kao motiv za konkurisanje na saslušanju pred Odborom navela finansijsku naknadu koja iznosi 600 eura.

© Photo: Skupština Crne Gore

NOVI REKORD ODBORA ZA EKONOMIJU

PET ZAKONA ZA DESET MINUTA

Skupštinski odbor za ekonomiju, finansije i budžet je bez diskusije, ove sedmice, za manje od deset minuta, usvojio pet predloga zakona, pišu *Vijesti*.

Tako će se predložiti zakona o izmjenama i dopuni Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, o dobrovoljnim penzionim fondovima, investicionim fondovima, zaštiti konkurencije, kao i predlog Zakona o kontroli državne pomoći naći na dnevnom redu vanredne sjednice parlamenta na dan kada izlazi ovaj broj *Monitora*.

Na dnevnom redu sjednice odbora je bio i Nacrt programa ekonomskih reformi za period od ove do 2020. godine čiji predlog Vlada treba da utvrdi do kraja mjeseca i da ga pošalje evropskim partnerima u Brisel, o čemu poslanici takođe nisu govorili.

Predstavnik Unije slobodnih sindikata (USS) **Vukašin Zogović** zamjerio je što dokument nije razmatran na sjednici Socijalnog savjeta i kritikovao izvršnu vlast zbog prebacivanja fiskalnog tereta na građane, bez oporezivanja luksuza i uvođenja progresivnog oporezivanja.

ERSTE znači prvi.

"Najbolja banka u Crnoj Gori." - The Banker, dio Financial Times Group

Nagradu je dodijelio The Banker, međunarodni finansijski časopis izdavačke grupe Financial Times Group, na svečanosti održanoj u Londonu 7. decembra 2015.

OPŠTINA OPROSTILA PORTO MONTENEGRU 5,6 MILIONA

Sedamnaest odbornika tivatskog DPS-a je ove sedmice na sjednici SO Tivat, izglasalo odluku, prema kojoj je Opština Tivat *Porto Montenegro* oprostila ukupno 5,6 miliona eura duga za komunalije.

Nakon četvorosatne rasprave odbornici DPS-a su izglasali ovu odluku, uprkos priznanju da Opština nema zakonsku obavezu da se odrekne novca koji je veći od godišnjeg budžeta pojedinih lokalnih samouprava, kao i protivljenju opozicije i uzdržanosti svojih koalicionih partnera SD-a i HGI-a.

Odbornica DPS-a **Marija Sijerković** priznala je da ugovor potpisan između bivšeg vlasnika *Porto Montenegro* i bivšeg premijera **Mila Đukanovića** nije direktno obavezujući za Opštinu Tivat da traži poreske dugove ove luksuzne luke, te je ovakav potez Opštine nejasan. Sijerković tvrdi da prema Zakonu o obligacionim obavezama postoji mogućnost, ali ne i pravna obaveza Opštine na ovakve poteze, što odluku o praštanju duga čini političkom.

„Imamo određene obaveze prema onome što su prava investitora po ugovoru. Iako nismo potpisnik ugovora, da li to znači da Opština Tivat ne treba da poštuje odluke Vlade i države“, pitala je gradonačelnica Snežana Matijević, ne argumentujući pri tom zbog čega je u interesu Tivćana da se dažbine za luksuzne stambene objekte koji su već sagrađeni ili se grade u *Porto Montenegro* ne naplate kao što to zakon nalaže.

Mirko Kovačević iz Tivatske akcije pozvao je na skraćanje mandata SO i raspisivanje vanrednih izbora jer smatra da je DPS ovakvim potezom, kao i potencijalnom privatizacijom Aerodroma Tivat, prevario svoje birače. „Ovo je teški kriminal i grijeh koji će sigurno imati i velike zakonske posljedice i zato neka se dobro zamisle oni među vama koji to glasaju i potpisuju. Ko bi normalan otpisao tolike pare nekome, a da to ne mora uopšte da uradi“, ocijenio je Kovačević.

Za karcinom dojke postoji tretman koji ne ostavlja nikakve tragove.
PREVENCIJA.

f Za nju

CRNA GORA U BORBI PROTIV RAKA DOJKE
JEDAN CILJ. POBIJEDITI RAK DOJKE!

**VLADIMIRU OTAŠEVIĆU POSLIJE ČETIRI
MJESECA VRAĆEN TELEFON**

BEZ ODGOVORA ZAŠTO JE POLICIJA PREKRŠILA ZAKON

Novinaru *Dana* **Vladimiru Otaševiću** u utorak 16. januara vraćen je mobilni telefon koji je policija po nalogu Osnovnog tužilaštva u Bijelom Polju oduzela prije četiri mjeseca.

Telefon i SIM kartica su Otaševiću oduzeti 14. septembra u okviru istrage povodom prijetnji koje mu je uputio brat premijera **Duška Markovića, Velizar**.

Po pritužbi Društva profesionalnih novinara Crne Gore zbog postupanja policije, Savjet za građansku kontrolu rada policije utvrdio je da je policija nezakonito postupala, odnosno da nije ispoštovan nalog tužioca da se u prisustvu Otaševića izuzme snimak razgovora sa već uzetog telefona.

Za sada niko nije odgovarao za ove propuste, niti ima pojašnjenja nadležnih kako su i zašto napravljeni.

**ZA PREDSEDNIČKU KANDIDATURU POTREBNO
7.932 POTPISA**

PARTIJSKI KANDIDATI U PREDNOSTI NAD NEZAVISNIM?

Za kandidaturu za predstojeće predsjedničke izbore potencijalnim kandidatima biće potrebno najmanje 7.932 potpisa, što je 1,5 odsto ukupno upisanih birača koji se računaju prema podacima sa izbora koji su prethodili odluci o raspisivanju izbora.

Kandidate mogu predložiti politička partija ili grupa građana na osnovu potpisa najmanje 1, 5 odsto od, prema podacima sa parlamentarnih izbora 2016. godine, 511.405 upisanih birača.

Prikupljanje potpisa značajno će otežati učeske kandidatima koji planiraju da nastupe samostalno, za razliku od kandidata sa partijskom podrškom koji su u prednosti zbog već razvijenih mehanizama po pitanju terenske kampanje.

Samostalnu kandidaturu su za sada najavili naučnik **Dragan Hajduković** i privrednik **Vasilije Miličković**. Partije još nijesu izašle sa svojim kandidatima.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

SPOMENIK narodnom heroju **Čedomiru-Ljubu Čupiću** biće postavljen u Nikšiću. Radi ga ugledni vajar iz Bara **Zlatko Glamočak** u svom ateljeu u Parizu. Planirano je da djelo bude završeno do 13. jula.

Glamočak je *Pobjedi* kazao da mu je čast što je izbor za izvođenje spomenika pao na njega. Sa druge strane, kako je istakao, to mu predstavlja i intimno zadovoljstvo, jer je nekoliko godina najranijeg djetinjstva proveo u Nikšiću. Prema njegovim riječima, Čupić se ljepotom i otmjenošću holivudskog glumca upisao u pop ikone, a osmjehom, koji je bio njegovo jedino oružje pred vodom za strijeljanje, i „danas spasava čovjeka u samom čovjeku i čovjeka u nama samima“.

„Spomenik će biti u bronzi, visok nešto više od dva metra i, ako mogu reći, realističkih formi. Neće imati postament, već će se miješati sa prolaznicima“, pojasnio je Glamočak. Kako je ranije objavio portal RTCG, ktitor spomenika, je izrazio želju da, za sada, ostane anoniman.

PLUS

POTPISIVANJE PETICIJE za rješavanje pitanja vlasništva Ulcinjske solane pokrenuli su Centar za zaštitu i proučavanje ptica i društvo *dr Martin Šnajder Jakobi*.

„Budućnost opstanka bogatstva biodiverziteta Ulcinjske solane, zavisi isključivo od proizvodnje soli. Zato je ponovno pokretanje solane *Bajo Sekulić*, fabrike koja je nekada zapošljavala i do 400 radnika, od izuzetnog značaja, ne samo za ptice, već i za lokalno stanovništvo, njihove porodice ali i nacionalnu ekonomiju“, kazali su u ovoj NVO.

Peticija je upućena premijeru **Dušku Markoviću**.

„Marković se nalazi na čelu Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte, koji još od 2013. godine, nije udovoljio zahtjevu Privrednog suda, kako bi se pravosnažno okončao sudski postupak pokrenut u cilju utvrđivanja vlasništva nad zemljištem nekadašnje fabrike soli *Bajo Sekulić*“. Pored online peticije koju je moguće potpisati na www.ulcinjsalina.me, biće organizovano i prikupljanje potpisa u Ulcinju i Podgorici.

MRAK vlada cetinjskim Bulevarom crnogorskih junaka. Zavladao je, ko voli simboliku, nedugo poslije lokalnih izbora.

Službenici Odjeljenja bezbjednosti pojačali su kontrolu na Bulevaru, jer je po njihovom mišljenju zbog problema sa javnom rasvjetom, ovaj dio grada pogodan za izvršenje krivičnih djela. „U toku je pojačana kontrola lica i vozila, te česti obilasci tog dijela grada od strane inspektora, u cilju sprečavanja izvršenja krivičnih djela poput krađa, razbojništava i drugih prekršaja“, saopšteno je Radiju Cetinje iz Odjeljenja bezbjednosti.

Tokom večernjih sati, kažu Cetinjani, izgleda sablasno, a građani su, zabrinuti za bezbjednost. Ne zna se ko je zadužen za održavanje solarne rasvjete. Kako na Cetinju nema dovoljno sunčanih dana tokom godine, rasvjeta je povezana sa elektrodistributivnom mrežom, kako bi se automatski uključivao napon. Ne uključuje se, objasnili su iz cetinjske Elektrodistribucije, jer su na pojedinim mjestima kablovi u prekidu.

MINUS

MINISTARSTVO ZDRAVLJA, kako je utvrdila Državna revizorska institucija, nije obrazložilo za koje namjene je potrošilo 695.000 eura ili 31 odsto ukupnog budžeta 2016. godine.

„Ističe se posebno da je na razdjelu Ministarstva zdravlja, na računskoj poziciji 4199 – ostalo, planirano 650.000,00 eura, a na računskoj poziciji 4149 – ostale usluge, planirano je 45.000,00. Ministarstvo zdravlja nema detaljno obrazloženje za koje namjene u 2016. godini su planirana sredstva u iznosu od 695.000 eura, što čini 31,13 odsto budžeta Ministarstva zdravlja.“

Iz DRI upozoravaju da ovakav način planiranja budžeta Ministarstva zdravlja, gdje se za neprecizno određene namjene „planiraju“ velika sredstva i omogućava preusmjeravanje sredstava za druge namjene, omogućava nekontrolisana potrošnju i ne doprinosi racionalnoj i namjenskoj upotrebi javnih sredstava u zdravstvu.

UBISTVO OLIVERA IVANOVIĆA U KOSOVSKOJ MITROVICI

Upotreba najavljenog zločina

Ubistvo Olivera Ivanovića političara koji je pokušavao da štiti interese srpskog naroda na Kosovu ne vezujući se za mitove, i ne služeći poslušno politiku u Beogradu, dramatično je odjeknulo našim regionom i Evropom. Posljedice će se tek sagledavati

Predsjednik Građanske inicijative *Srbija, demokratija, pravda* (SDP) **Oliver Ivanović** u srijedu ujutro nije uspio da uđe u svoju kancelariju. Izrešetan ispred sjedišta Inicijative u sjevernom dijelu Kosovske Mitrovice sa šest metaka iz pištolja *duge devetke*.

Nesumnjivo je da se radi o političkom atentatu, koji je dramatično odjeknuo našim regionom i Evropom, čije posljedice će se tek sagledavati. Prije svega po dijalog Srbije i Kosova. Zvaničnica EU je rekla da je otkazana najavljena sjednica u okviru tehničkog dijaloga Beograda i Prištine, koja je trebalo da bude održana u srijedu, poslije pauze od 13 mjeseci.

Osim sjednice Nacionalnog saveta za bezbednost, veliki broj opozicionih lidera u Beogradu održao je

vanredne konferencije za novinare, a većina televizija krenula je sa vanrednim programima posvećenim tom zločinu.

„Za državu Srbiju je ovo teroristički akt i u skladu sa tim ćemo se prema tom aktu odnositi”, izjavio je predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić**. Vučić je na vanrednoj konferenciji rekao da je ubistvo „napad na porodicu Ivanović, srpski narod na Kosovu i Metohiji, pre svega na Sever i na Srbiji u celini, ko god da ga je izveo Srbin, Albanac ili stranac.... Bez obzira na političke razlike upućujem saučesće porodici Ivanović i Srbima na KiM-u”. Više puta je ponovio da će, iako Republika Srbija nema potpunu nadležnost na teritoriji Kosova – „vlasti pronaći ubicu, ili ubice Olivera Ivanovića”. Kazao

je: „Možda je etnički motivisano, a možda i nije”. Vučić je poslao uobičajeno dvosmisleno poruku, koju svako može tumačiti na svoj način. „Mislim da je svakome sve jasno, i kome bi na Kosovu odgovaralo, kome u međunarodnoj zajednici, kome na Kosovu ne bi, a kome bi odgovaralo ili ne bi u Beogradu“.

U Prištini je poslije sastanka Saveta za bezbednost Kosova, rečeno da organi bezbjednosti i tužilaštva s p r o v o d e

intenzivne istrage u slučaju ubistva Olivera Ivanovića. Oglasili su i nagradu za podatke koji mogu pomoći u rasvjetljavanju ubistva.

Odmah poslije smrti Olivera Ivanovića, upućeniji su se sjetili da je on ubijen na isti način, istog datuma (16. januara) kao i njegov kum, prijatelj i nekadašnji vozač **Dimitrije Janićijević**, prije četiri godine hicima iz vatrenog oružja ispred svoje kuće u sjevernom dijelu Kosovske Mitrovice. Janićijevićovo ubistvo nije razjašnjeno, ali se u pojedinim političkim krugovima na Kosovu tada tvrdilo da je to bila „opomena” Ivanoviću.

Ivanović je poslije desetak dana završio u kosovskom zatvoru. Bio je optužen da je počinio ratne zločine nad kosovskim Albancima, na osnovu, navodno, novih dokaza. Od početka je tvrdio da je riječ o „montiranom procesu”. U zatvoru je proveo gotovo tri godine, nekoliko mjeseci u kućnom pritvoru, a sredinom 2017. pušten je na slobodu nakon što je kosovski Apelacioni sud naložio ponovno suđenje. Iz međunarodnih izvora više puta su stizali signali da je on „bezbjedniji u zatvoru nego na slobodi”. Ivanović nikada nije

komentariseo ko ga je u zatvor „smjestio” u trenutku kad je bio kandidat za gradonačelnika Sjeverne Mitrovice u okviru kosovskog

• PORUKE KOJE SVAKO MOŽE TUMAČITI NA SVOJ NAČIN:
Aleksandar Vučić

sistema lokalne samouprave. Ivanovićevi prijatelji, ali i politički neistomišljenici, sumnjičili su zvanični Beograd.

Po izlasku iz zatvora za *Vreme* je dao intervju koji se ovih dana posebno čita. Ivanović je kazao da u sjevernom dijelu Kosovske Mitrovice, caruje strah među srpskim stanovništvom od sunarodnika, moćnih kriminalaca (vidi boks).

Na lokalnim izborima 22. oktobra 2017. zbog zastrašivanja na sjeveru Kosova četvero kandidata sa liste SDP-a se povuklo, a Ivanoviću, kome su ambasadori SAD-a, Njemačke, Velike Britanije u Prištini lično garantovali regularnost glasanja, zapaljen je automobil čim je najavio kandidaturu za gradonačelnika Mitrovice.

Ivanović je u javnost i politiku ušao 1999. godine zahvaljujući znanju stranih jezika - albanskog, engleskog i italijanskog, kao glasnogovornik „čuvara s mosta” na Ibru, kapiji sjevernog dijela Kosovske Mitrovice poslije ulaska međunarodnih snaga na Kosovo. Prije nekoliko mjeseci postao je nepoželjan u režimskim glasilima u Beogradu i Prištini.

Bio je čovek razgovora, koji

nije isključivao političke protivnike - umio je da diskutuje i o razlikama. To je jedan od razloga što je imao dobre veze i sa međunarodnom

zajednicom i sa umjerenim kosovskim Albancima. No, djelovao je nepopustljivo u pogledu nekih stavova o Srbima na Kosovu koje je zagovarao.

Kome treba Ivanovićovo ubistvo treba da odgovori istraga. Pri tome se ne smije gubiti iz vida činjenica da je Kosovo pod protektoratom UN-a postalo mjesto na kome je lako likvidirati bilo koga, a da se nađe krivac na – drugoj strani.

Smrt u bastionu balkanske mafije, naslov je teksta u uglednom *Frankfurter allgemajne цаitungu* koji piše da je Ivanović bio „pragmatičar, umjeren onda kada su se drugi igrali vatrom nacionalne histerije i mitovima”. FAZ napominje da se on zalaga da se primi k znanju realnost kosovske nezavisnosti i da su mu bile neprihvatljive „šuplje parole o tobože vечно srpskom Kosovu i svetoj zemlji Kosova polja, koje su širili samozvani kosovski junaci iz Beograda”. Ivanović se čuvao da ne dovede Vučića u direktnu vezu sa mafijom u Mitrovici, ali je znakovito govorio o „kriminalnim strukturama povezanim sa politikom”, piše FAZ.

U sličnom stilu piše i *Noje*

cirher cajtung - Sjever Kosova je još ničija zemlja koju trese nasilje. Taj list Ivanovića opisuje kao „posljednjeg poznatog kosovskog Srbina koji je pokušavao da vodi djelimično nezavisnu politiku od Beograda”. Autor teksta dodaje da

uprkos Ivanovićevim političkim akrobacijama od rata naovamo nije sreo nikoga ko bi vjerodostojno doveo u pitanje njegov integritet.

„Na sjeveru Kosova se etablirala hibridna vladavina u kojoj učestvuju Beograd, međunarodne misije,

organizovani kriminal i u najmanjoj mjeri Priština. Godinama se zna da u takvom biotopu cvjetaju mafijaške strukture”, navodi *Noje cirher cajtung*.

U emisiji televizije N1 u večeri Ivanovićeve likvidacije, **Tatjana Lazarević**, urednica portala *KoSSev* je kazala da je sjeverno Kosovo postalo opasno mjesto za život. Posebno je istakla da je lider SDP-a bio izložen strašnim verbalnim napadima. Urednica *KoSSeva* tvrdi da veliki broj srpskih novinara nije smio da odlazi na konferencije za štampu Olivera Ivanovića, te da je on poslije izlaska iz zatvora bio medijski izolovan i stigmatizovan. „Ne treba politizovati ovakav slučaj, ali ne možete da se pravite nemi na strašne verbalne napade kojima je bio izložen. To je jezik koji crta nekom metu na čelo”, rekla je Lazarević, ističući da je to doprinijelo stvaranju klime u široj javnosti da je Ivanović neprijatelj i da nije pametno družiti se sa njim.

Opozicioni lideri su podsjetili da je vladajuća SNS stvarala „atmosfera konflikta i crtanja meta na čelo političkim protivnicima”. Posebno se citira izjava **Marka Đurića**, šefa Kancelarije za Kosovo iz oktobra 2017, kada je, uoči kosovskih izbora, izjavio: „Glas za Olivera Ivanovića je glas za razbijanje srpskog jedinstva na Kosovu i Metohiji”.

Teško je i nabrojati napade na Olivera Ivanovića, od političara i vlastima bliskih medija. Čuven je spot koji se vrtio na *Pinku*, gdje je izrugivano dostojanstvo Olivera Ivanovića. „Da li želimo da nas vode ljudi kojima je više stalo do svog automobila nego do života svog sugrađanina? Nepošteni ljudi koji su izdali naše poverenje, ljudi koji imaju podršku Prištine...”, poručuje se na kraju spota.

U paleti napada na Ivanovića

Ivanović: U carstvu straha

Oliver Ivanović je po izlasku iz zatvora, u septembru 2017. dao intervju za nedjeljnik *Vreme*. Evo izvoda iz tog intervjua. „U poslednjih par godina u Mitrovici smo imali preko pedeset slučajeva paljenja automobila, bacanja ručnih bombi i dva nerazjašnjena ubistva. Sve se to dešava na teritoriji od dva i po kvadratna kilometra, koja je potpuno pokrivena sigurnosnim kamerama. Očigledno je da se policija boji da se ne zameri počinocima, ili su počinoci uvezani sa bezbednosnim strukturama. Neki kažu da je policija prosto nesposobna, ali teško mi je da poverujem u to. Mislim, jesu oni nesposobni, ali ne baš toliko”.

„Neverovatan je osećaj ugroženosti, straha kod naroda. Od stotina ljudi sa kojima sam razgovarao tokom prvih par nedelja na slobodi, nema nijednog koji u prvih par rečenica nije postavio pitanje bezbednosti. Da se odmah razumemo: ti ljudi se ne boje Albanaca nego Srba, lokalnih kabadahija i kriminalaca koji se voze u džipovima bez tablica. Droga se prodaje na svakom ćošku, svaki roditelj strepi zbog toga. Bilo je toga i ranije, ali ne u ovolikoj meri i nisu se ti ljudi ponašali bahato kao sada. Policija sve to gleda i ne reaguje, pa se građani osećaju nezaštićeno, iako su u kosovskoj policiji na severu sve naši ljudi, Srbi. Neki od njih su iskusni policajci koji su ranije radili za MUP Srbije, ali ni oni ne rade ništa.”

Na pitanje ko su ljudi koji rade takve stvari, Ivanović je odgovorio: „To su kriminalne strukture uvezane sa politikom u kojima vlada paničan strah od naše kandidature. Za nekoga ko ima infrastrukturu, ko raspolaže ogromnim novcem i ima podršku Vlade Srbije, naša mala stranka ne bi trebalo da predstavlja problem. Oni, međutim, znaju šta narod o njima misli i boje se da će izgubiti ako građani budu imali alternativu... Sada su u panici.”

Ivanović je ocijenio: „Tragično da posle 18 godina života u strahu od ekstremnih Albanaca Srbi sada strahuju od ekstremnih Srba i iseljavaju se zbog toga očigledno: ljudi su preplašeni i čute ili se pakuju za selidbu... Ako država ne preduzme nešto da se ovaj trend zaustavi, postoji ozbiljna opasnost da se sever Kosova sruši i da sve što smo čuvali svih ovih godina nestane. Ranije smo znali gde je front, ali sad ne znamo jer je front među nama”.

Ivanović je primetio kako se očigledno ide na to da se na sjeveru uspostavi monopol Srpske liste na političko predstavljanje Srba, a to je stranka čiji lideri ponosno izjavljuju da su „glas i ruka Aleksandra Vučića na Kosovu...”

„Za razliku od Beograda, gde se politički sukobi uglavnom odvijaju na verbalnom nivou, mi na Kosovu smo preki, skloni da planemo i žestoko reagujemo... Možda smo zbog te svoje osobine i opstali. To su jako opasne stvari, pogotovo kad se sukobi potpiruju iz Beograda. Niko ne bi smeo da partijski interes stavlja iznad nacionalnog, a nacionalni interes je da Srbi ostanu na Kosovu i da ih Srbija tretira ravnopravno sa ostalim svojim građanima”, kazao je Oliver Ivanović za nedjeljnik *Vreme*.

posebno mjesto zauzela je izjava **Gorana Rakića**, predsjednika Srpske liste – zvane kosovski SNS – i prvog čovjeka sjerenog dijela Kosovske Mitrovice. „Ivanović je patološki samozaljubljen i gradi program na paranoičnom uverenju da mu neko preti, i da se Srpska lista urotila protiv njega i njegovih ambicija”, rekao je on. I, između ostalog poručio: „Ivanović opanjkava svoju državu... Poklonio je delove Kosovske Mitrovice ekstremnim Albancima dogovorom o tzv. zoni poverenja, a sebi od toga prihodovao poslovne objekte u najstrožijem centru grada i stanove u Beogradu”.

Predsjednik pokreta *Dosta je bilo* **Saša Radulović** je prokomentarisao kako sada slušamo da je Aleksandar Vučić tobože najbolji prijatelj Olivera Ivanovića. „Ispada samo da je Marko Đurić koji ga je napadao i crtao metu na njegovim leđima radio samoinicijativno”.

Predsjednik Pokreta slobodnih građana (PSG) **Saša Janković**

je govoreći o ubistvu Olivera Ivanovića, kazao da su neki mediji u Srbiji vodili kampanju „najgore vrste stavljajući mete na čelo ljudima”. Janković je pozvao režim, opoziciju, prorežimske sve druge medije da se stavi tačka na konflikt koji razara društvo. „U Srbiji je uliveno toliko otrova da mi jedni druge gledamo kao zveri i to je pogubno za buduće generacije”.

Predsjednik NUNSA **Slaviša Lekić** je na svom Tviter nalogu objavio žestoku optužbu na račun srpskih vlasti: „Bravo Srbi sa Kosova,

Upozorenje Stejt departmenta

Američki Stejt department upozorio je svoje državljane koji planiraju da putuju na Kosovo na povećani oprez zbog terorizma. Naveli su i da bi trebalo da preispitaju putovanje na sever Kosova zbog „građanskih nemira”. To saopštenje izdato je svega nekoliko dana prije ubistava Olivera Ivanovića.

Vučić je na konferenciji za štampu rekao da vjeruje da se radilo o rutinskoj proceduri pred praznike i da ne vjeruje da su američke službe imale konkretne informacije da se priprema ovaj zločin.

Advokat i politički analitičar **Azem Vlasi** smatra da su za ubistvo Olivera Ivanovića odgovorni „srpski i ruski ekstremisti koji slobodno šetaju severom”. „Zvanični Beograd će pokušati da ovaj slučaj pripiše Albancima ili da ga ostavi u magli, ili da pred međunarodnom zajednicom predstavi da su Srbi navodno ugroženi od strane Albanaca”, rekao je Vlasi za *Gazetu ekspres*.

bravo Srpska jebena listo, bravo Marko Đuriću. Je li, Marko Đuriću i ostala skotijo, kako to da Olivera ne ubiše u Prištini, Đakovici i Peći, nego baš u Mitrovici”.

Vlast je optužila opoziciju da tragediju koristi za obračun sa Vučićem. Vučić je na konferenciji za novinare izrekao niz uvreda i

optužbi na račun opozicije, kao i za obračun sa Tviterašima i novinarima koji postavljaju nezgodna pitanja. „Svima onima koji kažu da ova vlast ubija političke protivnike mogu samo da kažem – bednici jedni”, poručio je Vučić i dodao kako opozicioni lideri neće uspjeti da Srbiju prikažu kao zemlju mafijaša i ubica.

General **Momir Stojanović**, bivši direktor Vojnobezbednosne agencije i nekadašnji predsjednik skupštinskog Odbora za kontrolu službi bezbednosti izrazio je sumnju u ocjene da iza zločina stoji albanski faktor. „Oni su mogli da ga ubiju kad su hteli, a to nisu učinili. Naravno, ne izuzimam ni tu mogućnost. Ipak, moje mišljenje je da je ovo ili politički motivisano ubistvo ili delo kriminalnih grupa na severu Kosova”, rekao je Stojanović za portal *Građanin*.

Mediji u Srbiji pominju kako je od početka 1990-ih u toj državi ostalo nerazjašnjeno oko 500 ubistava. „Slutim da nikada nećemo saznati šta je i koga dovelo do strašne odluke da Oliver Ivanović više ne živi. Zaplet u kome je on nestao pod rafalom i mržnjom, ma čija da je, suviše je mračan da bio bio raspleten sterilnom policijskom potragom”.

Ovakvu pesimističku poruku poslao je ugledni analitičar **Ljubodrag Stojadinović**.

Milan BOŠKOVIĆ

• LJUBIODRAG STOJADINOVIĆ: „Zaplet u kome je Oliver Ivanović nestao pod rafalom i mržnjom, suviše je mračan da bio bio raspleten sterilnom policijskom potragom”

Uslovna iz patriotizma

Piše: Zoran RADULOVIĆ

Slučaj *Ramada* dobio je pravosnažni sudski epilog. U ime Crne Gore, sudsko vijeće Apelacionog suda preinačilo je kaznu Nebojši Obradoviću, direktoru Direkcije za željeznicu, iz zatvorske u uslovnu. Nekada bi vam sličnu kaznu, usmeno, izrekli nakon što pobjegnute sa časa.

Obradović je u prvostepenom postupku osuđen na tri mjeseca zatvora „zbog dva krivična djela zloupotrebe službenog položaja“, koja je izvršio tako što je novcem iz državnog budžeta u ukupnom iznosu od 955 eura, preko Direkcije kojom i danas rukovodi, plaćao (osnivačke) skupove Socijaldemokrata Crne Gore u hotelu *Ramada*.

Drugostepeni sud je državnom funkcioneru spremnom da privatne/partijske račune plaća državnim novcem izrekao kaznu manju od minimalne (za ovo

krivično djelo propisana je kazna od šest mjeseci do pet godina zatvora). Do umanjenja je došlo tako što su *olakšavajuće okolnosti*, već uzete u obzir prilikom izricanja prvostepene presude – porodičan čovjek, otac, neosuđivan „što je odraz njegovog pozitivnog ponašanja i vladanja u društvu“ - pred Apelacionim sudom ocijenjene kao *naročito olakšavajuće*.

Može li biti neobično to što se javnom funkcioneru koji zloupotrijebi službeni položaj i pokrade državni novac kao olakšavajuća okolnost uzima činjenica da je prethodno neosuđivan

iako je to, najčešće, nezaobilazan uslov za njegovo imenovanje na funkciju?

Dodatno, sudsko vijeće Apelacionog suda konstatuje i „odsustvo otežavajućih okolnosti“ iako se i iz obrazloženja njihove presude vidi da je optuženi u oba sudska postupka negirao krivicu optužujući druge (nevine). Odnosno da je pokušao da uz pomoć lažnih svjedoka i neistinitih konstrukcija opravda krađu državnog novca spočitavajući svjedocima optužbe nezakonite radnje i *politički motivisane zle namjere* prema njemu i njegovoj partiji.

Ostalo je nejasno da li je činjenica da je predsjednik

parlamenta Ivan Brajović Obradoviću bio i partijski i „civilni“ šef (kao predsjednik SD-a i ministar saobraćaja i pomorstva) olakšavajuća ili otežavajuća okolnost za Obradovića, „neposrednog izvršioca“ prljavih finansijskih radova u *slučaju Ramada*. Nije najjasnije ni da li je Brajovića baš to što je lažno svjedočio u odbranu partijskog druga i potčinjenog saradnika u Ministarstvu (Brajović je na sudu izjavio da je SD platio sve svoje račune, pa i one iz *Ramade*) i krivična prijava koju je povodom toga svjedočenja podnio bivši poslanik Mladen Bojanić, preporučilo za još važniju državnu funkciju.

Bojanić je krivičnu prijavu zbog lažnog svjedočenja podnio sredinom maja, a nedavno mu je iz tužilaštva stigla obavijest da još čekaju da im sud, radi provjere činjenica, dostavi spise iz predmeta *Ramada*. Obavijest o (ne)činjenju dugom osam mjeseci potpisala je državna tužiteljka Romina Vlahović, laičkoj javnosti najpoznatija po *slučaju pomada*.

Ni Agencija za sprječavanje korupcije nije preduzela zakonom propisane radnje kako bi Brajovićeve i Obradovićeve Socijaldemokrate sankcionisala zbog nezakonitog finansiranja. Kada je trebalo kazniti opozicione partije, direktor Agencije Sreten Radonjić nije dangubio. Naravno, odbio je da primijeni zakon i status zviždača dodijeli Patriciji Pobrić, nekadašnjoj službenici hotela *Ramada*, koja je javnost obavijestila o nepočinstvu kome je svjedočila. Mnogo su mu draži bili anonimni autori dojave da su „neposlušni“ članovi Savjeta RTCG u prekršaju koji, uz dosta imaginacije, može poslužiti za njihovo razrješenje. To je patriotizam na djelu.

Patricija Pobrić je dobila otkaz. I faktički, ona je jedina istinski kažnjena u cijeloj priči. Uz gromoglasno odobravanje tadašnjeg premijera Mila Đukanovića (možda i zato, u *aferi Limenka* koja je članovima njegove porodice donijela desetak miliona iz državnog budžeta, niko nije procesuiran).

Nebojša Obradović, uslovnom kaznom i ostankom na državnoj funkciji praktično je nagrađen za iskazano *partijsko požrtvovanje* i *patriotizam*. Dodijeljeno novčanu kaznu platiće bez muke - on ili partija.

Azloupotrebe položaja? Pa toga, kažu, ima u svim zemljama. Samo što se tamo zviždačima i njihovim pomagačima, uglavnom, ne spočitava da su špijuni i neprijatelji države. Nego se *profesionalnim patriotama* koji se nezakonito okoriste državnim novcem jasno kaže da su lopovi. Pa se, za primjer dugima, pošalju tamo gdje im je i mjesto.

» *Ja te mnogo volim/
A malo te pljačkam/
Zato: da si vječna/
I ja s' tobom. Tačka...*
Stihovi iz *Ode domovini*
lupeža-petriote koju
je, prema nezvaničnim
izvorima *Monitora*, NN
autor u vidu anonimne
dojave dostavio direkto-
ru Agencije za antikorup-
ciju Sretenu Radonjiću

Snadite se

Smrt dvogodišnje **Jelene Bogavac** pokazala je, kao na dlanu, socijalnu državu Crnu Goru. Nerađ u njenim institucijama, nesposobnost, nezainteresovanost i, često, bahatost onih koji primaju platu kako bi pomogli ugroženima. Predstavili su nam se, u punom sjaju i stanovnici Crne Gore, oni što čine njenu javnost. Nedobronamjerni do ivice zla, spremni da riškaju po tuđoj nesreći, da provlače ljude kroz blato koje im stanuje u glavama, da s visine presuđuju. Malo šta uliva nadu da će smrt djeteta koje je živjelo u teškim uslovima, nekoga trgnuti, nešto promijeniti.

Jelena Bogavac umrla je 10. januara, u trećoj godini života. Uzrok njene smrti, kako je najavljeno, biće poznat krajem sedmice, kad ovaj broj *Monitora* bude na kioscima. Živjela je sa majkom **Marijanom** i sestrama. U nemaštini, bilježile su kamere više medija, još od 2015. kada je porodica prvi put preko *Banke hrane* tražila pomoć. Govorila je majka Marijana: kako nema za kiriju, za struju, za drva. Ni za hranu. Objašnjavała kako su nekad imali socijalnu pomoć, pa je ona dobila naknadu za majke sa troje i više djece, pa izgubila. Nosila je gajbe u voćnjacima *Plantaža*, čistila. Te su zarade bile nedovoljne. „Nikako naprijed da krenem...Šta god uradila, čini mi se da idem unazad, da nikako naprijed ne mogu”, rekla je Marijana Bogavac krajem prošle godine. U suzama, okružena svojim djevojčicama. O ocu, **Savu** mogla se steći samo

Iznos koji se može dobiti kao jednokratna pomoć porastao je, kažu nadležni, sa 20 na 40 eura. Toliko košta metar drva. S metrom drva možete se grijati otprilike pola mjeseca. Jednokratna pomoć je - jednokratna. A hljeb

maglovita predstava - da je lošeg zdravlja, da ponekad radi fizičke poslove. Kasnije je pisalo da je u inostranstvu i da se sa suprugom razvodi.

Bura se podigla kad su mediji, kako je ko htio i umio, prenijeli informaciju koju je *Banka hrane* objavila na svojoj Fejsbuk stranici. Napisali su da je dijete umrlo, podsjetili na ono što je pisalo u prethodnim pozivima za pomoć, uključujući i informaciju da je Jelena imala povišen šećer i ponovo pozvali humane ljude da im se „nađu pri

ruci, ako imaju snage za to”. Ova organizacija pomagala je porodicu Bogavac od Jeleninog četvrtog mjeseca, obezbijedila im namještaj, nabavljala hranu, uz pomoć njihovih apela više puta su otplaćeni dugovi, obezbijedena drva.

Državne službe odgovorile su svim sredstvima. Ministar rada i socijalnog staranja **Kemal Purišić** je tražio da se sprovede inspekcijski nadzor. Utvrđeno je, pored ostalog, da se Marijana Bogavac nekoliko puta obraćala Centru za socijalni rad i da je bila korisnik prava i usluga u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti do juna 2017. Od tada nije tražila materijalno obezbjeđenje, niti je Centar imao informaciju da su djeca zanemarena od strane roditelja. Samim tim, rekli su iz Ministarstva, nije bilo osnova za pokretanje postupaka za zaštitu djece.

„Država apsolutno nije bila podrška Marijani, posebno u vrijeme kad je ostala bez naknade za majke, kad su ponovo počeli njeni problemi sa plaćanjem računa, hrane, svega što je potrebno za troje maloljetne djece”, kaže za *Monitor* **Marina Medojević**, predsjednica *Banke hrane*.

Centar za socijalni rad Podgorice priznao je da je

• POSLIJE SVEGA,
TRAGEDIJA:
Marijana Bogavac

napravio „propust” zato što nije obavijestio majku da je jedna od njenih molbi prihvaćena i da je dobila jednokratnu pomoć od 150 eura. Do Marijanine porodice te pare nijesu stigle. Ostalo je, po njihovome – sve u redu. Ne, niko iz Centra za socijalni rad nije obišao porodicu, nijedan poziv za pomoć nije ih odmakao od kancelarijskih stolova. Toplo je tamo.

Naročito je važno bilo državnim službama da „razjasne”, kako prilike u porodici Marijane Bogavac nemaju veze sa ukidanjem naknada za majke sa troje i više djece i da je sistem socijalne brige – samo takav. *Briljirao* je generalni direktor

Direktorata za socijalno staranje i dječiju zaštitu **Goran Kuševića**. U emisiji *Reflektor* na TV *Vijesti* tvrdio je da su procedure za dobijanje socijalne pomoći savršene. Kad se saberu svi ti novci – te materijalno obezbjeđenje, te dječiji dodatak – stigne to, kaže, nekad i do dvjesto eura. Kušević, formacijski najvažnija osoba u sistemu socijalnog staranja, jer ministar ima i drugih poslova, prema zvaničnoj biografiji, mlad je kadar. Rođen 1981. završio škole, specijalizirao „socio-terapiju”, počeo karijeru kao pomoćnik direktora, ima četvoro djece. Njegova birokratska hladnoća tim više impresionira.

On je slika sistema – falili su mu odgovori od kojih se živi. Od koga može da dobije pomoć, na primjer, žena koju muž ostavi sa djecom ali bez prihoda. Od čega treba da živi dok se njen zahtjev za materijalno obezbjeđenje ne riješi? Zapravo, ne može da se riješi dok se ne okonča razvod. Supružnik koji je pokrenuo tužbu za razvod braka, kako su javili nadležni, može od suda da traži privremenu mjeru o izdržavanju djece o kojoj se odlučuje hitno. Ako muž neće da plati, može biti tužen. Može, jednoga dana, i da završi u zatvoru, neplaćanje alimentacije je krivično djelo. Ali – izgubi se početno pitanje – šta će da jedu djeca.

Direktorica Centra za socijalni rad Podgorica **Ana Stijepović** pohvalila se da je iznos koji se može dobiti kao jednokratna pomoć porastao sa 20 na 40 eura. Toliko košta metar drva.

Sa metrom drva možete se grijati otprilike pola mjeseca. Jednokratna pomoć je – jednokratna. A hljeb? A mlijeko? A deterdžent?

Ni u jednom trenutku niko od nadležnih nije pomenuo da bi nešto u sistemu trebalo mijenjati. Divaneći o dosljednoj primjeni zakona zaboravili su da su se prije neku godinu hvalili da je, decenijama najavljivani, sistem socijalnih kartona uspostavljen. Poslužio im je da tadašnji ministar rada i socijalnog staranja **Predrag Bošković** ide po opštinama i objavljuje koliko je građana prevarilo državu i bez osnova dobijalo pomoć.

Ni na osnovu socijalnih kartona, ni iz statističkih podataka, već godinama se ne zna broj siromašnih u Crnoj Gori. Posljednji zvaničan podatak objavljen je 2013. godine, kada je apsolutna linija siromaštva bila 183 eura i ispod nje je bilo 8,6 odsto građana. Godinu ranije, kancelarija UNICEF-a je objavila studiju prema kojoj je svako deseto dijete u Crnoj Gori siromašno.

„Pokušavamo već osam godina da uradimo istraživanje o siromaštvu u Crnoj Gori po evropskim

• **MARINA MEDOJEVIĆ, PRED-SJEDNICA BANKE HRANE:** „Država nije bila podrška Marijani Bogavac, posebno u vrijeme kad je ostala bez naknade za majke“

Jelena Bogavac umrla je 10. januara, u trećoj godini života. Uzrok njene smrti, kako je najavljeno, biće poznat krajem sedmice kad ovaj broj *Monitora* bude na kioscima. Malo šta uliva nadu da će smrt djeteta koje je živjelo u teškim uslovima, nekoga trgnuti, nešto promijeniti

kriterijumima i istraživanje koje bi pokazalo koliko se hrane baca. Nikad nismo našli donatora”, kaže Medojević.

Država ni na osnovu postojećih podataka nije uradila ništa. Kad su ukinuli naknade za majke i dječije dodatke djeci čiji su roditelji nezaposleni, dječiji dodaci povećani su sa oko 19 na 22 i nešto eura. Dječiji dodatak i primaju samo djeca korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice.

Može se dobiti za maksimalno tri djeteta. Ako neko ima petoro – dvoje su višak u sistemu. Ako u porodici radi samo jedan od roditelja ili ako neko sam podiže djecu i radi za, recimo, dvjesto eura dodatak za dvoje djece podigao bi primanja u porodici za petinu. Samo što to pravo ne postoji.

„Socijalno ugroženi ljudi, sa mizernim socijalnim naknadama ili malim platama nemaju kome da se obrate. Zakonska mogućnost da dobiju jednokratnu pomoć ne može da riješi njihove probleme”, kaže Marina Medojević.

Ona smatra da su državni organi „u obavezi da tergetiraju socijalno ugrožene” ili da ih informišu o njihovim pravima. Umjesto toga, kaže, u centrima za socijalni rad često nailaze na odgovor da ne mogu da im pomognu. Redovna je preporuka: „Snadi se”.

Banka hrane se godinama zalaže da se u svim većim gradovima otvore narodne kuhinje i socijalne prodavnice u kojima bi socijalno ugroženi mogli da kupe osnovne namirnice po beneficiranim uslovima i za besplatne kvote za električnu energiju za tu kateforiju stanovništva. „Naravno, prije toga se mora tačno znati ko su socijalno ugroženi stvarno”, naglašava predsjednica *Banke hrane*.

Marina Medojević takođe ističe

• BIROKRATSKA
HLADNOĆA
KOJA IMPRESIO-
NIRA: Goran Ku-
ševića, generalni
direktor Direkto-
rata za socijalno
staranje i dječiju
zaštitu

da dodatak za djecu treba da primaju sva djeca iz socijalno ugroženih porodica, ne samo ona čiji roditelji primaju naknadu za materijalno obezbjeđenje porodice. Neophodno je, kažu u *Banci hrane*, da djeci koja nemaju, bude obezbjeđena besplatna užina u školi. Podsjećaju da djevojčicama Marijane Bogavac užinu plaća humana žena iz Tuzi.

Ima humanih, ali ima i bezočnih. Ovih dana je objavljen spisak građana Berana koji su, uoči prethodnih izbora, dobili pomoć za plaćanje računa, drva, namirnica. Među njima podosta viđenih Beranaca iz vladajuće partije, direktora i drugih za koje se u tako maloj čaršiji zna da ni slučajno nijesu socijalno ugroženi. Je li vladajuća partija te pare koristila da nagradi najvjernije ili je „socijalna pomoć”, koju su dobili prosljeđena

za kupovinu ličnih karata – razmatra se. Teško da će se saznati. Informacija o očiglednim zloupotrebama socijalnih davanja bilo je i iz drugih krajeva, nekome je „teška materijalna situacija” kad ne može da publikuje svoja umovanja.

„Mora da postoji zakonski osnov za pomoć za kupovinu namirnica, ogrijeva, plaćanje struje kad su ti ljudi dobili

novac. Socijalno ugroženi nemaju informaciju o tome i ne mogu da koriste tu mogućnost”, primjećuje Marina Medojević.

Drugačije bi bilo porodici Marijane Bogavac, da je, bar jednom, od države dobila novca koliko neki beranski direktor. Ali nije. Niko zasad ne zna, vjerovatno se nikad neće ni znati, bi li uz bolje prilike u porodici Jelena bila živa. Zna se koliko se čemer sručio na njenu majku. Krvnički je grebala Crna Gora po njenom namještaju, po tome je li joj ofarbana kosa. Ovdje važi da nekome, eventualno, treba pomoć ako stoji odrpan i prljav ispred barake koja samo što se ne sruši.

Možda bježeći od sopstvenog straha da su samo nekoliko neredovnih plata daleko od sudbine porodice Bogavac, ljudi odbijaju da shvate koliko se lako u ovom sistemu čovjek može naći na ledini. To što većina i dalje uspijeva da skrpi, pozajmi, dobije pomoć porodice, tako lako može da se raspadne. U sistemu kakav se gradi i podržava – nema ohrabrenja da će biti bolje. Naprotiv.

Na sahranu Jelene Bogavac došao je predsjednik DPS-a **Milo Đukanović**. I bio je red. Lično nam je prije nekoliko godina objasnio da je posljedica tranzicije to da su se neki snašli, a neki nijesu. Ovima koji nijesu pripada – saučešće.

Miloš BAKIĆ

Ako u porodici
radi samo jedan
od roditelja ili
ako neko sam podiže
djecu i radi za, recimo,
dvjesto eura dodatak
za dvoje djece podigao
bi primanja u porodici
za petinu. Samo što to
pravo ne postoji

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit **sa 12 mjeseci grejs perioda**

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Adminsitrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Anuitet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača. 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknadu (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjenicu (2€), upita u Kreditni biro CBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnine, koji će biti uključen u konačan obračun.

TIHI KOORDINATOR VLASTI

Goran Đurović, svježe razriješeni član Savjeta RTCG, optužio je ministra pravde **Zorana Pažina** da je upravljao akcijom uklanjanja nezavisnih članova iz najvišeg upravljačkog tijela Javnog servisa. Smjene u Savjetu RTCG, ali i ulazak partijskih vojnika u to tijelo, dio civilnog sektora, opozicije i relevantne međunarodne adrese vide kao politički pritisak DPS-a na bivšu državnu televiziju i pokušaj da se ona pred predstojeće izbore stavi pred punu političku kontrolu.

Đurović je kazao da ne može da otkrije svoje izvore, ali da su to informacije sa kojima raspolaže civilni sektor.

Pažin nije odgovorio na optužbe da je navodni koordinator desanta vladajuće partije na RTCG. Nije se oglasio ni kao potpredsjednik Vlade kojoj se sa visokih međunarodnih adresa šalju poruke da zaustavi pritisak na RTCG. Možda se drži one premijera Markovića – nijesam u toku.

Nije ovo prvi put da se čuju optužbe na račun potpredsjednika Pažina, da upravlja tajnim operacijama vlasti. Predsjedništvo Demokratskog fronta (DF) tvrdilo je svojevremeno da Pažin, skupa sa premijerom **Duškom Markovićem** i državnim tužiocem **Ivicom Stankovićem** stoji iza ugrožavanja bezbjednosti lidera DF u slučaju državni udar.

„Ocenjujemo veoma zabrinjavajućom namjeru Duška Markovića, Zorana Pažina i Ivice Stankovića da se kroz instruiranje

Više puta su ministra pravde iz opozicije i civilnog sektora optužili da upravlja tajnim operacijama vlasti. Očito je, međutim, da Pažinu vrlo dobro ide i sa javnim funkcijama. Protekle ih je godine prijavio čak – 15. Čime ih je zaslužio nije izvjesno, pošto njegov resor trpi najoštrije kritike na putu evropskih integracija

svjedoka saradnika **Saše Sindelića**, pokušaju kriminalizovati lideri DF, kao navodni naručioci njegovog atentata, čime nam se crta meta na grudima i ugrožava naša bezbjednost”, saopštilo je Predsjedništvo DF-a u novembru prošle godine. Sindelić je u sudnici kazao da su lideri DF-a naručili njegovo ubistvo.

Nakon što ga je poslanik DF-a **Milan Knežević** u parlamentu,

Pažin nije odgovorio na optužbe **Gorana Đurovića** da je navodni koordinator desanta vladajuće partije na RTCG. Nije se, međutim, oglasio ni kao potpredsjednik Vlade kojoj se sa visokih međunarodnih adresa šalju poruke da zaustavi pritisak na RTCG. Ili se možda drži one premijera Markovića – nijesam u toku

u okviru premijerskog sata, pitao „kako je moguće da se 125,5 hiljada eura kojim je planirano najveće krvoproliće u istoriji Crne Gore ne nalazi u spisima predmeta i kako je moguće da nema ni oružja”, Pažin je odgovorio da neće komentarisati sudski proces koji je u toku, a da je u Kneževićevom pitanju, kako je kazao, sadržana „pogrešna pretpostavka koja nužno vodi i pogrešnom zaključku – da on ima bilo kakve veze sa navodnim montiranjem državnog udara”.

Lider DF-a **Andrija Mandić** optužio je Pažina da je sakrio međunarodnu potjernicu Interpolu protiv **Saše Sindelića**, što je on nazvao besmislicom.

Za tajne operacije progona politički nepodobnih Pažina je optužio i SDP. Potpredsjednica SDP-a **Mirel Radić-Ljubisavljević** tvrdila je da je Pažin direktan sudionik „besprizorne i sramne” smjene glavne upravne inspektorke **Dragice Andelić**. Ona je kazala da je Pažin bio „jedan od izvođača te operacije u tajnom postupku”.

I lider SDP-a **Ranko Krivokapić** optužio ga je da „vrši progon po Ministarstvu po političkom osnovu“, nakon čega je Pažin tražio da Krivokapić javno objavi koga je to i kada progonio.

Dok ga optužuju da koordinira tajne operacije režima i obračunava se sa kritičarima vlasti, Pažin je postao koordinator više javnih resora izvršne vlasti. Osim potpredsjedničkog mjesta u Vladi, on je do nedavnog izbora novog ministra rukovodio Ministarstvom kulture, a nakon što je ostavku na to mjesto podnio **Janko Ljumović**, poslije smjene bivše rektorke **Radmile Vojvodić** i njenog sukoba sa premijerom. Tokom 2016. godine Pažin je obavljao devet funkcija, pored ministarske. Prošle godine prijavio je Agenciji za sprečavanje korupcije da obavlja čak 15 funkcija.

Neke od njih su: član Savjeta za vladavinu prava, Savjeta za zaštitu od diskriminacije, Savjeta za unapređenje poslovnog ambijenta, Državnog savjeta za sprečavanje zloupotrebe droga, Savjeta za članstvo u NATO, Kolegijuma za pregovore o pristupanju EU, Nacionalne investicione komisije, Komisije za raspodjelu dijela sredstava tekuće budžetske godine, Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte, Koordinacionog tima za upravljanje u vanrednim situacijama i Vijeća za nacionalnu

• VIŠE
PUTA
OPTUŽI-
VAN DA
KOORDINI-
RA TAJNE
AKCIJE
VLASTI:
Zoran
Pažin

bezbjednost; predsjedovanje Komisijom za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i Savjetom za praćenje sprovođenja Strategije reforme pravosuđa.

Čime je Pažin zavrijedio povjerenje, nije sigurno, s obzirom na to da njegov resor, koji se tiče pravosuđa trpi najveće kritike Brisela na putu evropskih integracija. Posljednji *non paper* izvještaj za poglavlja 23, 24, koja se odnose na vladavinu prava i borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, jedan je od najoštrijih izvještaja Evropske komisije tokom proteklih godina. U njemu se jasno kaže da nedostaju rezultati, politička volja i da ima političkih pritisaka na institucije. Takođe, EK je konstatovala odlaganja u sprovođenju reformi u pravosuđu.

Bez obzira, Pažin je optimistično nedavno kazao da će Crna Gora sljedeće godine ispuniti sva privremena mjerila iz pregovaračkih poglavlja 23 i 24, i da će u partnerstvu sa Evropskom komisijom dobiti završna mjerila za ova dva poglavlja. Kako će to Vlada izvesti, nije objašnjavao.

Ministar pravde se rijetko obraća puku. Voli da se pojavi na skupovima koje upriliči vrh pravosuđa, ne odbija poziv ni civilnom sektoru kad iza skupa stoji neki međunarodni logo, ali ne voli naročito da komunicira sa javnošću. Ne računajući nedavno

Predsjedništvo Demokratskog fronta (DF) tvrdilo je svojevremeno da Pažin, skupa sa premijerom Duškom Markovićem i državnim tužiocem Ivicom Stankovićem stoji iza ugrožavanja bezbjednosti lidera DF u slučaju državni udar

gostovanje kod **Ivane Šebek** na *Pinku*. Valjda mu se dopada njen rezon. A i tamo ne mora da odgovara na pitanja tipa - zašto **Svetozara Marovića** ne možemo natjerati da odsluži kaznu u Spužu. I hoće li možda on snositi odgovornost što nije ispunio obećanje da će - „Svetozar i **Miloš Marović** kaznu zatvora na koju su osuđeni izvršiti u Crnoj Gori” i da „da neće dozvoliti zloupotrebu prava”.

Iako je dugo godina bio zastupnik Crne Gore u Strazburu, Pažin nije previše bolećiv ni na ljudska prava na terenu. O policijskoj torturi i neefikasnoj istrazi ovdašnjih organa koju je utvrdio Ustavni sud nije, recimo, još rekao ni slovo. Češće se javno zabrine nad ugroženom državom. A posebno mu leže naučne visine i teme o kodifikaciji građanskog prava i zarezima u ustavu.

Ipak, pokazao je razumijevanje za ljudska prava bivšeg premijera **Mila Đukanovića**. On je, prije nego što je 2009. godine izabran za zastupnika u Strazburu, presudio u korist Đukanovića, a protiv dnevnog lista *Dan*, dodijelivši lideru DPS-a 15 hiljada eura. Đukanović je tada tužio *Dan* zbog prenošenja tekstova iz zagrebačkog nedjeljnika *Nacional* o balkanskoj duvanskoj mafiji.

Dovoljno za koordinaciju.

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

PRIVILEGOVANI KRIMINALCI PLAŠE ČUVARE ZAKONA

Obrnuta piramida moći

Pitanje je da li ćemo ikada saznati koliko su na pojedine odluke ovdašnjih čuvara zakona, ali i njihovih kolega iz regiona, uticali dokazi a koliko strah. Sigurno je da prijetnji i pritisaka ne nedostaje

Specijalnom državnim tužiocu **Saši Čadenoviću** dodijeljeno je stalno policijsko obezbjeđenje nakon što su na adresu Specijalnog državnog tužilaštva prispjele pisane prijetnje koje mu je iz zatvora u Spužu uputio jedan od optuženih za učešće u dvostrukom ubistvu u Budvi krajem 2016. godine. Tada su usmrćeni **Đorđe Boreta** i **Dragan Zečević**,

penzionisani ljekar koji je stradao pošto se u pogrešno vrijeme zatekao na pogrešnom mjestu. Nadležni drže da i to dvostruko ubistvo ide na konto zaraćenih kotorskih klanova.

Prema saznanjima *Vijesti*, Čadenoviću je prijetio **Ilija Pavlović**, koji je skupa sa bratom **Boškom** uhapšen u Budvi u septembru prošle godine. Osumnjičeni su za teško ubistvo, stvaranje kriminalne

• KO IM SVE PRIJETI
Miliwoje Katnić
Saša Čadenović

organizacije i nedozvoljeno držanje oružja. Navodno je telefon jednog od braće, u trenutku ubistva, lociran desetak metara od kafića u kome su ubijeni Boreta i Zečević, navode *Vijesti* a prenose domaći i regionalni mediji.

Pisane prijetnje Čađenoviću samo su nastavak prošlogodišnjeg trenda javnih prijetnji crnogorskim tužiocima. Sredinom februara prošle godine iz Višeg državnog tužilaštva obaviješteni smo o prijetnjama tužiocu **Željku Tomkoviću**. Njemu je, tokom saslušanja, prijetio **Vladimir Ulama** koji je skupa sa **Darkom Mijovićem** optužen zbog teškog ubistva **Nemanje Medina**. „Okrivljeni se prilikom saslušanja, nakon što je iskoristio pravo da ne iznosi odbranu, obratio postupajućem državnom tužiocu i tom prilikom mu uputio riječi da je sramota što nevin leži u zatvoru i da će mu on zbog toga platiti“, saopšteno je iz Višeg državnog tužilaštva. Nešto kasnije, Osnovno državno tužilaštvo iz Podgorice podiglo je optužni akt protiv Ulame.

Policija je u Budvi, sredinom februara 2017, uhapsila **Nola Kneževića** (39) iz Šavnika, zbog prijetnji koje je na svojoj fejsbuk stranici uputio glavnom specijalnom tužiocu **Milivoju Katniću**.

„Bivši sam pripadnik MUP-a RCG, imam 39 godina, pet godina nijesam ulazio u ovu državu, ja ti neću reći da je ovo upozorenje, ovo ti je obećanje da ćeš završiti ako

Crnogorske sudije, tužioci i advokati još dobro pamte kako je, u septembru 2005. u Osnovnom sudu u Baru, penzionisani univerzitetski profesor **Batrić Đuković** hicima iz pištolja ubio sutkinju **Miloriju Đukić-Pejović**, teško ranio advokata **Đorđija Jankovića**, a zatim – pošto mu se metak zaglavio u oružju - drškom pištolja povrijedio i sudiju **Željka Šupljeglava**

nastaviš sa ovim pokušajima hapšenja kao **Zoran Đinđić**, a možda i kao **Ivan Stambolić**, a ti me privedi da ti to kažem u oči“, napisao je Knežević podstaknut, ispostavilo se, zahtjevom tužilaštva da se **Andriji Mandiću** i **Milanu Kneževiću** skine imunitet i odredi pritvor zbog sumnji da su učestvovali u „pokušaju terorizma“, kako je tužilaštvo zvanično *krstilo* događaje od 16. oktobra 2016. godine.

Knežević je osuđen na dva mjeseca zatvora a potom se, po već dobro uhodanim saradničkim kanalima, u *Dnevnim novinama* pojavilo pismo koje je iz zatvora uputio Katniću. Tu se Knežević pravda zbog učinjenog,

tvrdi da je bio pijan ali i da se „odmah otriježnio kad mu je policija rekla šta je napisao na svom profilu“. Pravdao se i da nikada ne bi audio specijalnom tužiocu mada je prijeteća poruka *vjerovatno* objavljena sa njegovog telefona. „Ne branim ja sebe kao nekog ko misli da *plaće* i moli za oprostaj uz obećanje da će zaboraviti politiku. To nikada. I kad budem mrtav i tada ću biti protiv DPS-a. Ja nijesam **Mirko Velimirović**, zvani Paja, niti neki **Sindelić Saša**, ja sam **Nole Knežević**, unuk **Vesa Kneževića**, sekretara komiteta i šefa Udbe iz Titovog vremena...“, pohvalio se ili požalio Knežević Katniću. Muka je svačija.

Samo mjesec dana kasnije, u martu prošle godine, premijer **Duško Marković** obznanio je kako u Crnoj Gori postoji „više odgovornih osoba“ čije je bezbjednost, prema informacijama nadležnih službi, ugrožena. „Među tim osobama je i glavni specijalni tužilac. Rekao bih da je on jedan od najugroženijih. I te informacije treba da imaju oni koji ih imaju“, naveo je Marković, ne objašnjavajući zašto te, po prirodi stvari povjerljive informacije koje već imaju „oni koji treba da ih imaju“ dijeli sa sveukupnom javnošću.

Potom nas je TVCG informisala da je ministar policije **Melvudin Nuhodžić** obavijestio vrhovnog državnog tužioca **Ivicu Stankovića** da je Uprava policije podigla nivo zaštite tužioca Katnića. Prethodno se Stanković istoj televiziji požalio da ga nijedan državni organ nije obavijestio o tome da je ugrožena bezbjednost njegovog prvog saradnika.

Konačno, oglosio se i direktor Uprave policije **Slavko Stojanović**: „Uprava policije, na osnovu operativno preventivnih aktivnosti, raspolaže saznanjima koja ukazuju na ozbiljno ugrožavanje lične bezbjednosti glavnog specijalnog tužioca“.

„Mogu da zaključim da se dešava nešto što nije uobičajeno“, komentarisao je nekadašnji ministar pravde, advokat **Dragan Soć**. „Nije do sada bilo uobičajeno da policija

iznosi bilo kakve operativne podatke o ugroženosti određenih štićenih lica. Ja ne mogu da se sjetim da smo ikad čuli bilo kakvu informaciju o bezbjednosti, premijera, šefa države ili predsjednika parlamenta...“.

Dio tih *neuobičajenih aktivnosti* bio je vidljiv, što bi rekli, i golim okom. Tako je javnost ostala zatečena istupom Andrije Mandića koji je Katniću, navodnom „špijunu KOS-a još od studentskih dana“, poručio: „Za razliku od mnogih kojima je nanio nepravdu i zlo, a koji su mu prešli preko toga, sa mnom je potpuno drugi slučaj, i zbog ovoga laganja, podmetanja, vrijeđanja i izmišljanja, maltretiranja naših ljudi, hapšenja **Mihaila Čadenovića** i pokušaja našeg hapšenja, platiće kad tad“. Pride je lider DF-a naglasio kako u Crnoj Gori, kada vam neko nasrne na čast i obraz „sve postaje lično“, a kada se pri tome zloupotrebljavaju institucije „stvari se obično i razrješavaju na ličnoj ravni“.

U isto vrijeme pristalice DF-a, nezadovoljni odlukom da se Mihailu Čadenoviću, vozaču DF-a, produži pritvor (šest mjeseci kasnije Ustavni sud je usvojio Čadenovićevu žalbu nakon čega mu je dozvoljeno da se brani sa slobode), izvele su „performans“ pred zgradom u kojoj stanuje **Mušika Dujović**, predsjednik Apelacionog suda. Sa tog skupa zapamćen će ostati transparent kojim je Dujoviću poručeno: „Pravda će zakucati i na tvoja vrata“.

Ponešto od izrečenog i napisanog, u nekon drugom ambijentu, možda i ne bi bilo shvaćeno kao prijetnja. Makar ne iole ozbiljna. Ali...

Crnogorske sudije, tužioci i advokati još dobro pamte kako je, u septembru 2005. u Osnovnom sudu u

Baru, penzionisani univerzitetski profesor **Batrić Duković** hicima iz pištolja ubio sudiju **Miloriju Đukić-Pejović**, teško ranio advokata **Đordija Jankovića**, a zatim – pošto mu se metak zaglavio u oružju - drškom pištolja povrijedio i sudiju **Željka Šupljeglava**. Pa potom mirno sačekao policiju. Ispostavilo se da je ubica u barskom sudu vodio imovinski spor sa majkom i komšijama!?

Prema podacima Uprave policije u posljednjih pet godina fizički je napadnuto 569 policajaca. Podmetnutim požarima, eksplozivnim napravama postavljenim na vozila ili ulazna vrata, polomljenim staklima... ni broja se ne zna. Uostalom, do

U bistvo inspektora **Slavoljuba Ščekića** (ubijen 2005) dobilo je sudski epilog, njegove ubice nalaze se u zatvoru, ali brojne kontroverze vezane za taj slučaj traju do danas

danas nijesu riješena ubistva policijskih funkcionera **Gorana Žugića** i **Darka Raspopovića** koji su ubijeni iz zasjede 2000. odnosno 2001. godine.

Ubistvo inspektora **Slavoljuba Ščekića** (ubijen 2005) dobilo je sudski epilog, njegove ubice nalaze se u zatvoru, ali brojne kontroverze vezane za taj slučaj traju do danas.

O baranje presuda u predmetu za ubistvo Slavoljuba Ščekića je za **Vesnu Medenicu** postala specijalnost. U oba slučaja, i protiv **Lazara Akovića** i protiv **Slavke Vukčević**, po izricanju njihovih presuda, vodila je kampanju da budu kažnjeni“, pisao je *Monitor* 2012. godine, „Medenica je 2009. imala aktivnu potporu Muške Dujovića, koji je protiv sudije Akovića pred Sudskim savjetom pokrenuo postupak razrješenja. Aković je *egzekuciju* preduhitrio ostavkom“. Već bivši sudija, koga ćemo zapamtiti po osuđujućim presudama za ubistvo urednika i vlasnika **Dana Duška Jovanovića** i inspektora Ščekića, obrazložio je da odlazi „jer ne prihvata bilo čije ultimatumе, pritiske, prijetnje i zastrašivanja“. Prozvani se

nijesu trudili da odgovore.

U istom tekstu *Monitor* navodi kako je vijeće Apelacionog suda kojim je predsjedavao Milivoje Katnić potvrdilo stav da prilikom ubistva Šćekića *nije bilo zločinačkog udruživanja*. Zaključak se nametao sam po sebi: „Ako nema zločinačkog udruživanja, stvar je, proizilazi iz odluka Medeničinog sudstva, jasna – Slavoljuba Šćekića nije ubila mafija!”

Lazar Aković, sada advokat, napadnut je i povrijeđen prije dvije godine ispred svog stana u naselju Siti kvart. „Bila su dva lica... Bio je to smišljen napad, a ne razbojništvo jer mi ništa nijesu uzeli niti pokušali uzeti. Ovaj što me udarao opsovao mi je majku i rekao nećeš više živjeti”, prisjeća se napadnuti advokat.

Sve navedeno je samo djelić vrha *ledenog brijega* (ne)prikriivenih prijetnji i ucjena sa kojima se, praktično svakodnevno, suočavaju ljudi iz policije, tužilaštva i pravosuđa. Poput njihovih kolega u okruženju. Sutkinja **Ana Adamska-Galant** iz Prištine, koja je vodila proces protiv **Nasera Keljendija**, požalila se da im sarajevsko pravosuđe „otežava i usporava suđenje“. **Stanko Subotić Cane** oslobođen je u Beogradu optužbi za šverc cigara nakon što je proces protiv njega – zastario. Analitičari iz Beograda već najavljuju da će isti ishod imati i čitav niz suđenja protiv nekrunisanog balkanskog narkobosa **Darka Šarića**. Moćni Pljevljak svoju je odbranu zasnovao na blačenju i policajaca, tužilaca i sudija koji su doprinijeli razotkrivanju njegove kriminalne mreže. Istovremeno, svjedoci protiv njega umiru nasilnom smrću. Darkov brat **Duško**, već je u Crnoj Gori pravosnažno oslobođen optužbi za pranje novca. Baš kao i **Safet Kalić**, njegov brat i supruga.

Pitanje je da li ćemo ikada saznati koliko su na takve odluke uticali dokazi a koliko strah.

Zoran RADULOVIĆ

Proces

Možda će uskoro biti stavljena tačka na italijanski proces za šverc cigareta u kom se teretio i bivši crnogorski premijer Milo Đukanović. No, tajne puteva duvana i novca ostaće moguće samo to – tajne. Za koje svi znamo

Međunarodni proces za šverc cigareta protiv crnogorskih državljana, nakon deceniju i po ulazi u završnu fazu, javili su mediji. Početkom marta, na zahtjev italijanskog tužioca, moguće je da će se preostalim osumnjičenima u ovom procesu **Branu Mićunoviću, Dušanki Jeknić, Veselinu Baroviću i Branku Vujoševiću** suditi po hitnom postupku.

Tužilac **Đuzepe Gati** je ove sedmice, piše *Dan*, na suđenju u Bariju zatražio suđenje po hitnom postupku, a advokati odbrane će se o tom zahtjevu izjasniti 7. marta ove godine. Ukoliko prihvate taj zahtjev ovaj maratonski proces mogao bi uskoro biti završen.

Proces su 2001. godine pokrenuli italijanski tužioci **Đuzepe Šelzi i Eugenija Pontasulja**. Osim crnogorskih državljana koji se još terete za međunarodni šverc cigareta, tadašnjom optužnicom bili su obuhvaćeni dvodecenijski premijer Crne Gore **Milo Đukanović**, nekadašnji ministar finansija **Miroslav Ivanišević** i srpski biznismen, a prijatelj bivšeg premijera Đukanovića – **Stanko Cane Subotić**. Ivanišević je oslobođen optužbi 2010. godine, a italijansko tužilaštvo je odustalo od optužbi protiv Subotića 2012.

godine.

Bivšeg premijera Mila Đukanovića je u vrijeme pokretanja procesa štitio imunitet. Đukanović je bio označen kao vođa „udružene kriminalne organizacije“, koju su prema optužnici činili i italijanski mafijaši. Ta kriminalna organizacija, kako je navedeno u optužnom aktu, švercovala je ogromne količine cigareta na teritoriju EU od 1994. do 2002. godine, koristeći crnogorske luke i javne službe kao logistiku. Optužbe protiv Đukanovića su arhivirane.

Prema optužnici Barović, Vujošević, Jeknićeva i Mićunović se terete za učešće u kriminanoj organizaciji. Barović i Vujošević su navodno pokrivali posao šverca duvana preko firme *Montenegro tabako tranzit*, (MTT), a Dušanka Jeknić-Pešić omogućila povezivanje italijanskih kriminalaca i funkcionera Vlade Crne Gore. Mićunović se tereti, za logistiku italijanskim kriminalcima. Okrivljeni i njihovi advokati tvrde da se radi o lažnim optužbama.

Možda će uskoro biti stavljena tačka na ovaj proces od kog se mnogo očekivalo. No, tajne puteva duvana i novca ostaće moguće samo to – tajne. Za koje svi znamo.

R.M.

Turci dolaze

Veliko interesovanje investitora iz Turske je realnost u Budvi kojoj se prilagođava postojeće tržište nekretnina. Turci masovno kupuju stanove, lokale, zemljište... Otvorili su veliki broj trgovina u Starom gradu u Budvi, što je bilo zapaženo tokom protekle turističke sezone. Skoro svaka druga trgovina u gradu i u njegovoj neposrednoj blizini, nudila je proizvode iz Turske, poput vrijednog nakita, najraznovrsnije garderobe od kože i pamuka...

U protekloj godini dogodile su se značajne promjene u investicionom i poslovnom ambijentu u Budvi, vodećoj turističkoj opštini u Crnoj Gori na čijoj je teritoriji plasiran najveći broj stranih investicija u turizmu, u izgradnji stanova i turističkih apartmana. Ruski državljani koji su posljednjih desetak godina bili ubjedljivo prvi na listi stranih investitora i vlasnika velikog broja nepokretnosti na ovom dijelu Crnogorskog primorja, ne zauzimaju više tu poziciju. Zamijenili su ih Turci, koji u sve većem broju dolaze i ulažu svoj kapital u nekretnine na području budvanske rivijere.

Veliko interesovanje investitora iz Turske je realnost u Budvi kojoj se prilagođava postojeće tržište nekretnina. Turci masovno kupuju stanove, lokale, zemljište... Otvorili su veliki broj trgovina u Starom gradu u Budvi, što je bilo zapaženo tokom protekle turističke sezone. Skoro svaka druga trgovina u gradu i u njegovoj neposrednoj blizini, nudila je proizvode iz Turske, poput vrijednog nakita, najraznovrsnije garderobe od

kože i pamuka..., dok se na uskim ulicama mogao čuti turski jezik. Ekskluzivne starogradske poslovne prostore uzimaju u zakup ili kupuju u trajno vlasništvo. Neke od kuća u ovom dijelu Budve prešle su u njihovo vlasništvo.

Turci su trenutno vodeći kupci nekretnina na budvanskoj rivijeri, tvrde budvanski agenti za nekretnine. Dok Rusa u tom poslu ima još samo u tragovima. Oni se u posljednje vrijeme najčešće pojavljuju kao prodavci. Tridesetak odsto onih koji su ranije, u jeku

Drastični obrt u strukturi stranog vlasništva na nepokretnostima u opštini Budva, posljedica je, između ostalog, političkih prilika u zemljama iz kojih pomenuti investitori dolaze

ruskog investicionog buma pazarili neku od budvanskih nekretnina, sada ih nude na prodaju. Po daleko nižim cijenama od onih koje su platili.

Jedan od bitnih pokazatelja da je turski kapital u naletu, predstavljaju i reklame za prodaju nekretnina na mnogobrojnim bilbordima, koje se odnedavno plasiraju i na turskom jeziku.

U novom stambeno-poslovnom centru *Porto-Budva*, koji se gradi u užem centru grada, većinu kupaca, gotovo 80 odsto njih, čine turski državljani. Jednako kao i kod susjeda, vlasnika stambenog kompleksa sa četiri izgrađena solitera.

Pored kupovine stanova i lokala, Turci se interesuju i za ulaganja u izgradnju hotela i turističkih naselja u opštini Budva. Trenutno

se vode pregovori oko kupovine lokacije u budvanskom selu Lazi za izgradnju turističkog naselja, sa vilama i apartmanima. Dvije-tri jače turske kompanije pregovaraju sa vlasnicima o kupoprodaji parcele površine 42.000 kvadrata, pored hotela *Splendid* u Bečićima, na kojoj bi gradili luksuzni hotelski

kompleks.

Drastični obrt u strukturi stranog vlasništva na nepokretnostima u Opštini Budva, posljedica je, između ostalog, političkih prilika u zemljama iz kojih pomenuti investitori dolaze. Jedan od brojnih turskih trgovaca u Starom gradu,

potvrdio nam je kako su mnogi od njih preselili svoj biznis i familije iz Turske u Crnu Goru, iz tih razloga.

Zahlađenje političkih odnosa između Ruske Federacije i Crne Gore, glavni je razlog što ruski investitori napuštaju ovo tržište. Budva je donedavno bila investicioni raj za državljane Rusije ali i obožavana turistička destinacija za ljetovanje. Politika je za kratko vrijeme, od ulaska Crne Gore u NATO, sve to promijenila.

Međutim, turski kapital ulazi i po dugom osnovu, uz pomoć turske države. Svestranu podršku plasiranju turskih investicija u Crnoj Gori pruža turska Vlada preko diplomatskih predstavništava, raznih organizacija i društava, među kojima prvo mjesto zauzima agencija *Tika*, kancelarija za međunarodnu saradnju i koordinaciju, pri turskoj ambasadi u Podgorici, osnovana prije deset godina, odmah nakon proglašenja nezavisnosti Crne Gore.

Preko ove agencije turska Vlada investirala je oko 20 miliona eura u 300 projekata podrške u oblastima obrazovanja, zdravstva, poljoprivrede, kulture... Turci ulažu u izgradnju i adaptaciju školskih ustanova, bolnica, domova zdravlja... Naročito je jaka podrška projektima kulturne razmjene i restauracije graditeljskog nasleđa iz doba otomanske imperije.

Agencija *Tika* je prošle godine finansirala adaptaciju i opremanje sjedišta Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore. Neuobičajen primjer da jedna strana vlada daje novac za kupovinu stolova i ormara ili tepiha, slika ili kompjutera, za kabinet crnogorske diplomatije. Kao da je u pitanju humanitarna pomoć.

Razvoju turskog biznisa u Crnoj Gori doprinose brojne organizacije, poput Tursko-crnogorskog biznis

Cijene kvadrata ponovo skaču

Nakon kratkotrajnog pada prosječne cijene stanova u Budvi, tržište stanogradnje zahvatio je trend rasta cijena i to u prosjeku za 700-800 eura po kvadratu u odnosu na prošlu godinu. U pitanju su ipak luksurniji stanovi u novogradnji locirani bliže centru Budve i Starom gradu, u kojima kvadrat staje od 3.500 do 5.000 eura. Cijena poslovnog prostora u tim zgradama kreće se od 6.500 do 8.000 eura za kvadrat.

Najbrojniji kupci su turski državljani, ali ima onih koji dolaze iz evropskih zemalja i regiona.

Kupci stanova iz Rusije su malobrojni, učestvuju sa oko 10 odsto u ukupno prodatim skupocjenim stanovima izgrađenim u poslednje dvije godine.

centra koji pruža logistiku turskim kompanijama koje posluju u CG i onima koje planiraju da registruju svoje firme ovdje. U pitanju su građevinske, industrijske, turističke i tekstilne kompanije, ali i manje preduzetničke firme. Osnovana je i Kancelarija za trgovinsku saradnju između Turske i Crne Gore, Turski kulturni centar, Turski edukativni centar...

Znatniji je i broj Turaka koji planiraju stalni boravak u CG, zbog čega mnoge turske kompanije nude usluge dobijanja dozvola za boravak i rad za svoje klijente. Postavljen je i nezavisni portal *crnogoraturka.com*, na kome se mogu naći gotovo sve informacije o odnosima dvije zemlje u posljednjih nekoliko godina.

Vlasnici agencija za nekretnosti sa kojima smo razgovarali prave razliku između novih i starih investitora, Turaka i Rusa. Turci se teže odlučuju na kupovinu, mnogo se pogađaju i trude da obore ponuđenu cijenu. U čemu najčešće i uspijevaju, pa je provizija posrednika manja. Svoj angažman definišu pravilom: interesovanje veliko – realizacija mala. Turski investitori imaju svoj koncept ulaganja kapitala, zaokružen projekat u kojem sve poslove, od gradnje do opremanja rade sami i sve materijale, sve što mogu donose sa sobom.

Manir turskih trgovaca koji dopuštaju čuveno cjenkanje oko cijene robe, unio je zbunjenost i nerazumijevanje među konkurentskim radnjama u Starom gradu.

Zbog povećanog interesovanja investitora ali i turista iz Turske, turska aviokompanija *Turkish Airlines* povećala je broj letova iz Istanbula za Podgoricu. Uz invaziju turskih serija na gotovo svakom domaćem TV kanalu, može se govoriti kako Turci dolaze.

Branka PLAMENAC

EMILO LABUDOVIĆ, DIREKTOR SRPSKE KUĆE

Višestruki patriota

Nekadašnja perjanica ratnohušakačkog novinarstva poslije četiri poslanička mandata, sada izgara na direktorskoj dužnosti institucije koju je finansirala Srbija

Potpredsjednik Vlade i ministar inostranih poslova Srbije **Ivica Dačić** imao je čast da se u utorak susretne sa **Emilom Labudovićem**, direktorom Srpske kuće u Podgorici. Labudović je upoznao Dačića sa projektom Srpske kuće i požalio se da se susrijeću sa „institucionalnim poteškoćama zbog toga što im još nije vraćen PDV nakon kupovine tog poslovnog prostora, a koji je neophodan za uređivanje prostorija”.

Srpska kuća, kojom gazduje Vlada Srbije, otvorena je prošle jeseni. U nju je Vlada Srbije, dok je premijer bio **Aleksandar Vučić**, po hitnom postupku iz budžeta izdvojila 3,36 miliona eura.

Labudović je jedan od osnivača te ustanove.

Živopisnu biografiju ima Labudović. Rođen je u beranskom selu Šekular. Završio je Fakultet političkih nauka - diplomatski smjer, u Beogradu.

Ratnih devedesetih godina prošlog vijeka, kao novinar i urednik u Televiziji Crne Gore, bio je perjanica patriotskog novinarstva. Nadaleko su bili čuveni njegovi ratnohušakački TV dnevници.

Svojevremeno je u crnogorskom parlamentu tadašnja vrhovna državna

tužiteljka **Ranka Čarapić** kazala da su joj se djeca početkom devedesetih „krila pod sto” od ratnih dnevnika Emila Labudovića. Ali, ni ona niti bilo ko drugi iz vlasti nikad nije zatražio da se preispita odgovornost ni Emilova ni ostalih novinara, a i političara, koji su preko medija huškali na rat.

Novinarska prošlost nije Labudoviću smetala da se oprobao u ulozi analitičara stanja u medijima. „Zbog otvorenog pritiska i otvorenog uticaja kakav je praktikovala crnogorska vlast početkom devedesetih godina sad se prešlo na neformalne grupe i neformalne pritiske koji se polako iz domena vlasti sele u neformalne grupe različitih profila, ekonomskih, finansijskih, pa do onih najekstremnijih mafijaških gupa koje drže pod kontrolom i medije”.

Tada je na pitanje novinara Radija Slobodna Evropa zbog čega je početkom devedesetih prihvatio da izvršava naloge ideologa rata i da li je to uradio pod pritiskom ili samovoljno, ponosno odgovorio: „Nijesam izvršavao ničije naloge. Nemam nijednog razloga da se stidim toga što sam tada uradio, jer sam bio duboko uvjeren i sad sam uvjeren da je to bilo na liniji nacionalnog i društvenog i državnog interesa Crne Gore u tom trenutku”.

Ipak, Labudović zna i za stid. Prije tri godine prilikom izbora sekretara Državne izborne komisije, kao član Administrativnog odbora, moralisao je: „Kao jedan od osnivača Socijalističke narodne partije, danas se javno stidim na šta je rukovodstvo svelo ovu nekada moćnu i časnu opozicionu stranku i šta su sve dočekali moji nekadašnji iskreni saborci za časnu i uspravnu Crnu Goru”. Objasnio je to ovako: „Uprkos nespornom zakonskom rješenju po kojem mjesto sekretara DIK-a pripada izbornoj listi sa najvećim proporcionalnim učešćem u ukupnom broju opozicionih mandata, danas je vraćen dug kojim je SNP zadužio DPS glasajući za ustavne promjene, sastav Sudskog savjeta i **Vesnu Medenicu** na čelu Vrhovnog suda”. Tu je bio u pravu. Ali nije se sjetio da kaže da je SNP bila „njegova patija“ kad je zdušno podržavala Miloševićev režim. Tu je Emilo dosljedan. Čim je SNP počeo da nagovještava da se više neće kleti u Miloševića, on je otišao. Tako je sa njim kao kadrom nastala Narodna socijalistička stranka **Momira Bulatovića**. Uz Bulatovića može se smatrati za Miloševićevog najistrajnijeg sljedbenika u Crnoj Gori.

Prije toga stekao je poduži staž u političkim vodama. U njima je od 1998. godine. Bio je predsjednik

Narodne socijalističke stranke koja se, potom, sa Srpskom narodnom strankom ujedinila u Novu srpsku demokratiju, čiji je, kako rekosmo, sada potpredsjednik. Dogurao je i do poslanika Skupštine Crne Gore. U poslaničkim klupama proveo je čak četiri mandata. Junački.

Nešto kasnije, kada je u prostorijama Srpske kuće održan sastanak njenih osnivača i prijatelja, nije mogao da sakrije koliko je razočaran u Srbe:

„Nažalost, današnji režim čine ljudi koji su nekada bili Srbi i koji su pripadali našem narodu samo dotle dok su nešto dobijali i grabili, ali čim je postalo teško promijenili su nacionalni identitet. Danas su postali nešto drugo, a nažalost dobar dio njih su sada okoreli antisrbi. Tim putem izdaje i sramote mi nikada nećemo ići”.

U parlamentu je znao da pravi razne verbalne ekvilibristike, a prije dvije godine kao poslanik Demokratskog fronta najavio je da će pokrenuti inicijativu da sveštenik Srpske pravoslavne crkve osvešta plenarnu salu crnogorskog parlamenta.

„Sveštenik treba da osvešta ovaj dom kako bi ga oslobodio svih magija i čini”, kazao je Labudović na skupštinskoj raspravi o vladi izbornog povjerenja.

A onda se okrenuo prema

predsjedniku parlamenta **Ranku Krivokapiću** i uporedio ga sa junakom iz filma *Maratonci trče počasni krug*: „Vi ste samo **Pantelija Topalović**, koji je testamentom sve prepisao samom sebi. Zato mi nije žao što odlazite”.

Do sada nije ostvario svoju želju da srpski pop osvešta salu crnogorskog parlamenta.

Prije nekoliko godina, na sjednici Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo, prekorio je predsjednika Odbora **Džavida Šabovića** što koleginicama nije čestitao Dan zaljubljenih.

Da li su mu razne dosjetke, koje je smišljao trošeći poslaničke mandate, ušle u parlamentarne aktivnosti ne znamo, ali prema istraživanju MANNS-a iz 2012. godine, Labudović je bio najaktivniji poslanik sa indeksom aktivnosti 7,76.

I mao je on i ozbiljnih diskusija. Kada je pretprošle godine raspravljano o Predlogu zakona o štrajku, Labudović je tvrdio: „Ovaj zakon lijepo izgleda, na hljeb bi ga čovjek namazao, ali ne vrijedi kada nema hljeba“, zaključio je Labudović.

On ne treba da strahuje da će ostati bez hljeba. Poslaničkim stažom obezbijedio je bezbrižnu budućnost što se tiče finansija.

Veseljko KOPRIVICA

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 2,2 HA

BOGIŠIĆI, TIVAT

PRODAJEMO ZEMLJIŠTE SA IZVAREDNIM TURISTIČKIM POTENCIJALOM UKUPNE POVRŠINE OKO 16 HA

VELIKA PLAŽA, ULCINJ

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„...Naši ljudi ljetuju, ja ne. Ja kad kažem da idem na odmor, oni mi kažu 'Kako hoćeš'. I ja onda ne odem! Javna sam ličnost i nezgodno mi je da ljetujem”.

Ivica Dačić u emisiji Argument objašnjava kako otkako je Aleksandar Vučić došao na vlast ne ljetuje, pa ni u Crnoj Gori

Aleksandar Stanković

Autor emisije „Nedjeljom u 2” na HRT uz poziv da se zaustavi mržnja u medijima:

- Portali koji u komentarima prenose prijetnje moraju biti kažnjeni... Evo predloga, kada se prijete, kada se huška i drastično vrijeđaju drugi ljudi - zabranite sve komentare ispod tekstova na mjesec dana. Ako se to opet ponovi, kaznite sa 100.000 kuna, neće se ponavljati.

(B92)

Ozren Grabarić

Glumac zagrebačkog Dramskog kazališta Gavella:

- Politika u nas ne samo da bira ravnatelje nego ponekad i sastav ansambla. Kad bi ozbiljan novinar to istraživao, došao bi do konkretnih pitanja na koja nikad ne bi dobio službeni odgovor, budući da se sve to uporno događa na razini tabu teme.

(Jutarnji list)

Alen Delon

Glumac:

- Ne možete vratiti ljubav koja vam nije data u djetinjstvu. To su rupe koje se nikada neće popuniti. Čak i kada volim ženu, osećam se usamljeno.

(Blic)

Oliver Frlić

Reditelj:

- Nacionalni izdajnik ne mogu biti jer nemam nacionalni identitet, pa nemam što ni izdati. Ipak, u rubriku nacionalne pripadnosti sve češće pišem upravo 'nacionalni izdajnik'... Naciju ostavljam onima koji se nemaju čime boljim legitimirati.

(Novi list)

Andreja Kulunčić

Hrvatska umjetnica:

- Jako puno umjetnika ide na to da izazove skandal, da nešto iskoriste ili da bi stvorili ime. Ja to zovem ljudskim zoološkim vrtom, odete u marginalizirane zajednice, snimate ponešto, na otvorenju sa svojim popijete čašu vina i idete doma.

(Jutarnji list)

Petrit Çeku

Gitarista iz Prizrena, miljenik hrvatske i svjetske publike:

- Mislim da svi ljudi vole glazbu; doista do sada nisam sreo nikoga da ne voli glazbu. Međutim, da biste se bavili ovim poslom solista na instrumentu, morate imati žed za glazbom koja je potpuno izvan kontrole. Tu opsesiju prema glazbi je apsolutno nemoguće objasniti, ali se može eventualno osjetiti na koncertu uživo.

(Novi list)

Enver Kazaz

Profesor sarajevskog univerziteta uoči posjete hrvatske predsjednice Kolinde Grabar Kitarović BiH:

- Gospođa Kitarović nikako ne može sa svojom radikalnom ideologijom uticati na stabilizaciju odnosa u BiH, pa je njena posjeta na neki način uzaludna, a potom i posjeta koja iznevjerava osnovno načelo prema kojem Hrvatska ima pravo da vodi računa o miru u BiH. Reklo bi se da Kitarovića vodi računa o nemiru u Bosni i Hercegovini.

(RSE)

DIMITAR BEČEV

Istraživač
na Univerzitetu
Sjeverna Karolina:

- Srbi podržavaju Rusiju ne toliko zbog iskrene ljubavi prema njoj ili zainteresovanosti za rusko društvo, njenu modernu kulturu i institucije, već zato što su kivni na Zapad.

(RSE)

Saša Leković

Predsjednik
Hrvatskog novinarskog
društva:

- Nisu novinari na pustom otoku... Kad je u pitanju opasnost za slobodu medija i integritet novinara, situacija nije ništa bolja nego ratnih 1990-ih. To sam govorio i prije nekoliko godina, ali su mi se kolege, koji su sada žrtve takve situacije, smijali.

(Portal Novosti)

BOJAN PAJTIĆ

Bivši predsjednik
Demokratske stranke
u Srbiji o inicijativi da
se ona obnovi:

- Nekakvo "ponovno ujedinjenje" građani bi pre doživeli kao savez sodadžije i bozadžije zarad političkog preživljavanja nego kao iskren poduhvat.

(Danas)

Mate Kapović

Rotacijski zastupnik
Radničke fronte u
zagrebačkoj Gradskoj
skupštini:

- Nerijetko sam se, govoreći o radničkim problemima i napadajući tajkune, u Skupštini osjećao kao vanzemaljac. Sve to često izgleda kao cirkus, ali ideološke krinke brzo padaju kad se kaže nešto protiv svetog kapitala – u takvim vas situacijama napada i pozicija i opozicija.

(Portal Novosti)

GORAN DUJAKOVIĆ

Profesor
na Akademiji
umjetnosti u
Banjaluci:

- Ovaj grad će izgubiti festival animiranog filma, ali dobiće "Čevap festival". To u stvari i jeste realna slika kulture u ovom gradu.

(Buka)

KRALJICA

Plaćanja na rate

BEZ KAMATE SVUDA U SVIJETU!

**HIPOTEKARNA
BANKA**

Vama posvećena

UKUPNI TROŠKOVI ZA KORIŠĆENJE KARTICE:
mjesečna naknada 0,50 €

NAKNADA ZA KUPOVINU NA RATE:

- ✓ Na 6 mjesečnih rata za iznose **do 300 €**
Naknada za transakcije do 300 € je 2,00 € fiksno po rati
- ✓ Na 12 mjesečnih rata za iznose **preko 300 €**
Naknada za transakcije veće od 300 € je 3,00 € fiksno po rati

19905 www.hb.co.me

Da li ćemo smjeti da budemo bolesni?

Prošle godine kineske „gazde“ u *Železari Smederevo* požalile su se na zaposlene koji zloupotrebljavaju svoje pravo da u slučaju bolesti budu na plaćenom odsustvu – to jest pravo na bolovanje. U pitanju su isti oni poslodavci koji su se čudom čudili što zaposleni u *Železari* ne žive u krugu fabrike, nego imaju svoje kuće i porodice kojima se vraćaju posle radnog vremena. Stvar je brzo eskalirala, pa je tako Vlada Srbije kao (preterano) dobar

domaćin na najvišem nivou umirila kineske poslodavce i obećala razne nezakonite stvari. Premijerka je tim povodom ukazala na razmere problema, navodeći podatak da u nekim fabrikama u toku sezonskih poljoprivrednih radova čak 70 odsto zaposlenih bude na bolovanju. Kako je do ovog podatka došla, koje su fabrike u pitanju i zašto je tako nešto sada predloženo javnosti ako problem već duže vreme postoji u tako alarmantnom obimu – premijerka nije navela.

Ova epizoda završila se tako što više niko ne pominje „pilot projekat“ kontrole bolovanja, za koji inače od početka nije bilo jasno šta bi podrazumevao, kako bi se sprovodio, ko bi za njega bio nadležan i na kraju, kako bi doprineo prevenciji zloupotrebe prava na bolovanje.

Izgleda međutim da se novinari pojedinih medija uporno trude da od svega načine vest. Budući da se to ne radi usled dokonosti, a

(nažalost) ni zbog nedostatka ozbiljnijih dnevnih vesti, jedino je logično pomisliti da su u pitanju probni baloni kojima se testira kako će javnost reagovati na nova zakonska rešenja.

Ako je to u pitanju, ne piše nam se (u najavljenom novom Zakonu o radu) ništa dobro... U kom pravcu bi moglo da ide „pooštravanje“ kontrole bolovanja?

Moguća su dva pristupa.

Jedan se tiče destimulacije zaposlenog da uopšte koristi bolovanje. Ova pojava i danas postoji, jer se mnogi radnici boje da će po povratku s bolovanja dobiti otkaz ili da im ugovor o radu na određeno vreme neće biti produžen. Međutim dalja devolucija radnog zakonodavstva može doneti zakonite načine destimulacije, kao što je na primer manja naknada zarade za vreme bolovanja, ukidanje donjeg limita za obračun te naknade ili rigorozniji sistem prema kojem će zaposleni već posle recimo 7 ili 10 dana bolovanja morati da prođu lekarsku komisiju da bi nastavili da koriste bolovanje.

Drugi pristup se tiče kontrole bolovanja, tačnije kontrole zaposlenog dok se nalazi na bolovanju. Ovde bi se potencijalno moglo raditi o ovlašćenjima koja bi imao poslodavac pri proveru zdravstvenog stanja zaposlenog, ali i njegovih faktičkih životnih aktivnosti u toku trajanja bolovanja. Nije nepoznato, a čak je i u vreme socijalizma u Jugoslaviji to bilo sprovedeno, da poslodavac može komisijski da proverava da li se zaposleni koji je sprečen za rad zaista nalazi u zdravstvenoj ustanovi ili na kućnom lečenju. Iako deluju policijski i anahrono, ove kontrole bi uskoro mogle da opet budu aktuelne.

Klasične kontrole, poput praćenja aktivnosti zaposlenih na društvenim mrežama u toku bolovanja, takođe su u granicama zakona (iako van granica dobrog ukusa) i karakteristične su za mnoge države.

Kojim god smerom da krene Vlada, sigurne su dve stvari: neće se ići protiv poslodavaca i neće se ići na rešavanje korupcije i drugih sistemskih nedostataka, već će se teret bušnog sistema svakako prevaliti na (bolesne) građane. Moguće je da ćemo prisustvovati i izmenama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti kojima će restrikcije pristupa podacima o zdravstvenom stanju zaposlenog, kao posebno osetljivim podacima o ličnosti, biti ublažene ili sasvim ukinute – ne bi iznenadilo neko takvo bahato i siledžijsko rešenje. Ostaje nam da sa zebnjom pratimo medije koji očigledno imaju određena saznanja o tome šta nam se sprema u novom Zakonu o radu. I naravno, da budemo zdravi. Alternativu će nam država izgleda uskoro ukinuti.

Mario RELJANOVIĆ
Peščanik.net

Kojim god smerom da krene Vlada Srbije, sigurne su dve stvari: neće se ići protiv poslodavaca i neće se ići na rešavanje korupcije i drugih sistemskih nedostataka, već će se teret bušnog sistema svakako prevaliti na (bolesne) građane

Univerzitetski profesor, socijalni antropolog, etičar i teoretičar nacije dr Dušan Ičević nedavno je objavio knjigu *Čojstvo*. To je bio i povod da sa njim porazgovaramo o čojstvu, koje je u početku razgovora ovako definisao:

- Čojstvo je čovjekovo svojstvo. Čojstvo je mogući način života, stvaranje novih vrijednosti, svakodnevno ophođenje. Mjerilima čojstva moguće je cijeniti sve čovjekove postupke. Čojstvo je u razvoju crnogorske nacije bitna odrednica. Čojstvo je opšteljudska osobenost. Čojstvo je ljudski način da se odupre svakom siledžijstvu i beznađu. U suštini to je ljudski odnos, odnos sa drugima. Pravi čovjek biva čojstven. Potpuni čovjek je u čojstvu u svim vremenima. Ako ga nema, postaje rob, pokorni sluga gospodara, roba za prodaju, robot, korisna alatka... Od čojstva se, vele ne živi, za čojstvo se, kažem ja – živi, pa kako kome bude.

MONITOR: *Kako u tom pogledu*

Crnogorci nijesu mimo svijeta

Crnogorci su kao i svi narodi sa mnoštvom raznovrsnih osobina koje u svakodnevnome životu ispoljavaju prema prilikama, interesima, prihvaćenim sistemom vrijednosti... „Osrednji Crnogorci“ su valjda najbrojniji, ali su i „svaštočine“ veoma brojne

stojimo u Crnoj Gori?

IČEVIĆ: Kada je riječ o Crnoj Gori, vrhunska svojstva čojstva ispunila su se u masovnome

narodnome Trinaestojulskome ustanku 1941. godine, NOB-u i antifašizmu. Tada je ustao crnogorski narod da svrgne tuđega gospodara i

da osvoji slobodu.

MONITOR: *A kad je riječ o ovom vremenu?*

IČEVIĆ: Istorijski izbor u 21. vijeku je kako ispunjavati vrhunske kulturno-duhovne, etičke i društvene vrijednosti. Sklon sam da u vrlinama čojstva kao načina života, društvenog odnosa i sistema vrijednosti nalazim mogućnost svih građana Crne Gore, bez obzira na nacionalnu, vjersku ili neku drugu posebnost, da se ispolje u svojim najboljim odlikama.

MONITOR: *Za Crnogorce se kaže da nemaju sredine: ili su najbolji ili su najgori?*

IČEVIĆ: Crnogorci su kao i svi narodi sa mnoštvom raznovrsnih osobina koje u svakodnevnome životu ispoljavaju prema prilikama, interesima, konkretnim povodima, prihvaćenim sistemom vrijednosti... „Osrednji Crnogorci“ su valjda najbrojniji, ali su i „svaštočine“ veoma brojne i djelatne. Zašto bi baš Crnogorci bili „mimo svijeta“ i bili jedino čojstveni, osim ako nijesu „odabrani narod“? Čojstvo nije u svakome, ali svako može da postupi čojstveno. I Crnogorci bivaju skloni svakakvim nepodopštinama i zlobama. Po mjeri čojstva nepoželjne i prezrene osobine su: zavist, udvorištvo, izdajstvo, lažljivost, podlost, krađa, siledžijstvo, nezahvalnost...

MONITOR: *Crnogorcima je svojstveno da se hvale da potiču od slavni predaka...*

IČEVIĆ: Crnogorci se dovijaju da i slavu prošlost i znamenite pretke posvoje. U Crnoj Gori su u modi rodoslovi, prema kojima svi potiču od poznatih dinastija, vladara, junaka... Čak i od onih koji prema istorijskim izvorima nijesu postojali ili se nijesu ženili! I Gerhard Gezeman, u knjizi *Čojstvo i junaštvo starih Crnogoraca*, navodi poznate priče o porijeklu Bjelopavlića od Bijeloga Pavla, Bratonožića od Brankovića, porijeklu Banjana od Miloša Obilića, Drekalovića od Đerđa Kastriota Skenderbega... U mitu sve može da se dogodi, pa tako i ličnosti koje nijesu postojale ili bar nema pouzdanih dokaz za to.

Crnogorke su stvorile Crnu Goru

MONITOR: *Posvetili ste dosta prostora Crnogorkama?*

IČEVIĆ: Crnogorci i Crnogorke jednaki su u crnogorskom čojstvu. Zajedno stvaraju i uzore i vrline. Čojstvo se polno ne razdvaja i ne razlikuje. Crnogorke su najviše održale Crnu Goru: rađale su, radile, vaspitavale, njivile, kad je trebalo i ratovala. Crnogorke su bile i ostale temelj kuće. One su uzorite za svojstvo čojstva. Netačni su stereotipi o potlačenoj i obespravljenoj Crnogorki. Crnogorka je veće „čudesno“ od Crnogorca. Zapravo, Crnogorke su stvorile Crnu Goru.

MONITOR: *U Crnoj Gori često se u sistemu vrijednosti o ljudskosti koristi sintagma čojstvo i junaštvo.*

IČEVIĆ: Nju je ovjekovječio Marko Miljanov Popović u *Primjerima čojstva i junaštva*. Markova sintagma odavno je ušla u svakodevnu upotrebu. Mnogima je i poštapalica, a sve se češće koristi i za dnevno-političke prigode. Naviklo se da se kaže da je čojstvo odbraniti drugog od sebe, a junaštvo odbraniti sebe od drugoga. U Markovim spisima mogu se naći složenija, suptilnija i slojevitija značenja.

Zlo je zlo svejedno
zašto i kome se čini.
Čojstvu je oprečno
zlo svake vrste. Zlo se
potire dobrim djelima

Po mom mišljenju, skladnije je poimanju cjeline čovjekovog bića i smisla: da braniš sebe od drugoga: *junaštvo* - drugoga od sebe: *plemenitost* - drugoga od drugoga: *viteštvo* - drugoga od njega samoga: *čovjekoljublje* - sebe od sebe samoga. Najteže je ponekad odbraniti sebe od sebe. Čojstvo nije samo odbrana, samoodbrana. Čojstvo je mogući način života, stvaranje novih vrijednosti, svakodnevno ophođenje. Ko smogne da stvori sposobnost svekoličke ljudskosti u svim prilikama i da (samo)svjesno postupa čojstveno može da se diči da je potpun čovjek, cjelovita Ličnost. Čojški misli i djela jer se tako hoće, tako može, tako mora. Moralno je

biti svoj, svojstven, soj, sojstven, i - čojstven.

Njegoševo *Što je čovjek, a mora bit čovjek?* ispunjava se i u čojstvu.

Sve-Čojstvo, da tako nazovem, jeste i *odbrana i svojstvo, samodjelatnost i samosvrha, društvena potreba i odlika*

MONITOR: *U Crnoj Gori ipak nije vladala idila?*

IČEVIĆ: Da, uvijek je virilo i nepoštenje, svaštočinstvo, „zla krv“. Zlo je nasuprot čojstvu. Ako bi se cijenilo po poslanicama Petra Prvoga Petrovića Njegoša, u Crnoj Gori haralo je zlo. Zlo jeste puzajuća i jureća sila kad god uzmogne, ali je više trpeljivih, trudoljubivih, rodoljubivih, slobodoljubivih ljudi. I sam časni vladika je u nemoći da svojom molbom, kletvom i zakletvom umilostivi i umiri delije koji se glože. Punoća zla nadvladava ako se ljudi suviše obuzmu samo svojom potrebom. Mučna je i mutna izreka: „Zlo se trpi od straha gorega“. Zlo je zlo svejedno zašto i kome se čini. Čojstvu je oprečno zlo svake vrste. Zlo se potire dobrim djelima. Čojstvo ništi slo. Zlo potire čojstvo.

MONITOR: *Kako opstaje čojstvo u teškim vremenima?*

IČEVIĆ: Crnogorsko čojstvo je dokaz da je baš u smutnim vremenima potrebno ono najvrijednije: čojški odnos i borba dobra protiv zla. Danas je sve na prodaju. Koristoljupci svih vrsta: vlastoljupci, bogoljupci, rodoljupci... prodaju čast za vlast, vjeru za večeru, patriju za partiju... Jedino čojstvo nije na prodaji. Suviše mu je visoka cijena ili nema cijenu da

bi se njime trgovalo. Čojstvo nije kupoprodajna roba za tržište!

MONITOR: *U knjizi kažete da je vrhunsko mjerilo čojstva i u odnosu prema ženi.*

IČEVIĆ: Čojstvo je cjelina čovjeka: muško i žensko podjednako. Engels je svojevremeno emancipaciju društva cijenio odnosom prema ženi. Čojstvo i jeste sposobnost društva da sve jedinke zajednice budu ravnopravne. Čojstvo je vrhunsko čovjekovo svojstvo, vrlina i uzor.

MONITOR: *Političari i čojstvo?*

IČEVIĆ: Političarima se pripisuje da su po prirodi svoga posla kvarljivi i varljivi. Ako se politika „očisti“ od ljudskih vrlina onda je opak i naopak zanat, u kojemu je sve dozvoljeno. Makijaveli je iz iskustva zapisao: „Cilj opravdava sredstva“. Makijavelizam se krivo upotrebljava kao da je autorov sistem vrijednosti. U politici se rado koristi dosjetka da političari imaju sva prava da postupaju kako im se prohtije. Ako politika nema načela, mjerila i pravila da donosi odluke za dobro ljudi i društva nego samo u koristi političara, onda je ona odista štetno zanimanje.

MONITOR: *Šta bi trebalo da budu vrline političara?*

IČEVIĆ: Vrlina pravoga političara je da se dogovara, pregovara, saraduje, da istrajava u primjeni demokratskih normi odlučivanja i ponašanja. Demokratija potrebuje moralne vrline čojstva. Najgore je kada se prazni ljudi napune sobom, a obaviju vlašću i moći, pa izigravaju veličine kojima je sve dopušteno.

MONITOR: *Znači li to da je vlast najčešće izvan čojstva?*

IČEVIĆ: Žudnja za vlašću najčešće je izvan čojstva, pošto ni od čega ne preza da uspije. Političarima je vrhunska dobrobit da osvoje i održe vlast što je moguće duže, ponekad nekima i doživotno, i da sebi ugone.

MONITOR: *Kako sa aspekta čojstva vidite Crnu Goru?*

IČEVIĆ: Crna Gora je veoma složena, slojevita, protivrječna, u mnogim izazovima i iskušenjima da bi se olako spoznala, shvatila i vrjednovala. U modi je, pak, neoliberalistička komercijalizacija koja sve vrijednosti svodi na dnevnu korist. U neoliberalističkoj „ponudi“ nema čojstva. Ono nije na tržištu traženih artikala i drangulija koje opsjedaju masovne rijaliti potrošače, niti u „ukusu“ parajlija, tajkuna, paradnih političara. Nije za dobit i prestiž skorojevića, koji sve mjere spram sebe. U Crnoj Gori se ispunjava američki san – od golača se segne do milionera. Nigdje ne biva

Danas je sve na prodaju. Koristoljupci svih vrsta: vlastoljupci, bogoljupci, rodoljupci... prodaju čast za vlast, vjeru za večeru, patriju za partiju... Jedino čojstvo nije na prodaji. Suviše mu je visoka cijena ili nema cijenu da bi se njime trgovalo

da zanatlija, majstor, krupije... odjednom zgrnu velike pare otkupom preduzeća prilikom privatizacije. U takozvanoj tranziciji nastali su moćni bogatuni; ona je dala priliku da se početnici u poslovanju, a skorojevići u sticanju bogatstva, naglo obogate, najčešće uz podršku vlasti. Skorojevići postaju osioni i siledžije koje ne poštuju zakone u prisvajanju prostora, građenju objekata, uzurpiranju imovine...

U preokretu u „bolje društvo“ iz samourušenoga socijalizma uz veliku pomoć nacionalizama „uspjelo“ se da se svako zabavi o svome jadu: većina, puka sirotinja, kako da preživi, bogatuni skorojevići kako da uvećaju ono što su na brzaka zagrabili. U zamku

upadaju i oni koji bi bar po „pozivu“ trebalo da se suprotstave. U tzv. neoliberalizaciji čovjek kao takav biva sredstvo... na medijskome, političkome, nacionalnome, umjetničkome... tržištu. Golo tržište ne miluje, nego kada god uzmogne siluje.

MONITOR: *Traje li još čojstvo?*

IČEVIĆ: Iskušenje za cjelovito poimanje čojstva nastaje kada se pokušava da zatvori u patrijarhalno društvo koje je nestalo. Patrijarhalni moral jeste u prošlosti. Čojstvenost ne nastaje, samo i ne zastaje u plemenskim okvirima, niti je osobina samo tradicionalnih društava nego ima univerzalne ljudske vrijednosti. Mjerilima čojstva moguće je cijeniti sve čovjekove postupke. Čojstvo je svevažea ljudska tvorba i tekovina, svojstvo i djestvo koje biva dok je čovjeka. Naravno u novim značenjima, sadržinama, djelanjima, prema potrebi. Potrti čojstvo značilo bi poreći čovjekovu potrebu da u svim vremenima i životnim prilikama saobrazno postupa sa svrhom punoga ljudskoga slobodnoga, pravednoga/pravičnoga, ravnopravnoga, dostojanstvenoga... življenja.

Veseljo KOPRIVICA

ČAMAC

Gledam kako se moj čamac udaljava od obale; niti preuzimam nešto da se vratim, niti namjeravam da negdje otplovim. Puštam da ga nose vodene struje, kao što dopuštam i mislima da nailaze, ne pitajući se ni kako su se tu našle, ni kuda bi da me odvedu. Posmatram ih netremice, bez izraza i dakako, bez komentara, kao režiser na audiciji glumaca za novi visokobudžetni filmski spektakl. Primjećujem kako se pred tim pogledom te misli vrpolje, snebivaju, kako im postaje neugodan moj hladn i ravnodušni ispitivački stav u koji ne mogu da proniknu. Odmjeravajući ih u sebi, postepeno otkrivam da su i gluposti i besmislice, a ne samo mudrosti, proporcionalne značaju i pameti njihovih autora. Sitni mislioci - sitne mudrosti, sitne i gluposti; osrednji mislioci - osrednje mudrosti osrednje i budalaštine: veliki mislioci – velike mudrosti, velike i besmislice!

Primjećujem da se, kod najznačajnijih mislilaca, uz monumentalne mudrosti na svakom koraku nailazi i na piramidalne bedastoće. Zapažam još nešto: lakše se prihvataju, duže se pamte, više se cijene gluposti nego mudrosti, a u kategoriji gluposti najviši rejting imaju najveće gluposti.

Nanesena vodenim tokom, preda mnom se, iznebuha na onom imaginarnom podijumu za audiciju, kočoperno i samouvjereno pojavljuje Ničeova najčuvenija misao:

„Ono što me ne ubije, čini me jačim!“
Kolosalna besmislica, a tako drska!

Netremice, bez ikakvog izraza, fiksiram ovu razmetljivicu. Postepeno, prikovana tim pogledom, ona prestaje da se prenemaze i prepušta se rentgenskom zračenju mog pogleda.

„Ispitajmo zajedno u to što tvrdiš“ - nijemo poručujem. „Pogledajmo šta je sa ljudima koje je neka velika nesreća zadesila, ali ih nije ubila! Ispitajmo da li ih je učinila jačim!“

Milioni ljudi, koji su doživjeli potencijalno smrtonosne incidente, leže po bolnicama, sjede u kolicima, tavore u svojim domovima širom svijeta - u beskrajno dugoj koloni pojavljuju se pred nama: to su ljudi koje nesreća nije ubila, ali ih je smoždila, prikovala za postelju, mnoge svela na

svehnule biljke. Gledam onu Ničeovu misao smještenu dva centimetra iza čione kosti njenog autora i kažem: „Niče im tebe šalje kao utjehu a ti im samo stavljaš sol na rane, poigravaš se s njihovom nesrećom, rugaš im se na najružniji način, ubjeđujući ih da su sada jači nego što su bili prije te nesreće, koja ih je zadesila ali, koja ih eto, nije ubila!“

Ti im poručuješ: „Vjerujte meni, ja sam sišao iz svoje pećine u planini, da vas podučim, oči da vam otvorim! Poslije svega što vas snađe, a ne ubi vas, vi ste jači nego što ste bili prije, jer to što vas je zadesilo, samim tim što vas nije ubilo, učinilo vas je jačim!“

I dodajem sa otrovnim cinizmom: „Kad čuju te riječi, svi oni koji paralisisani leže, stenju, ječe, previjaju se u mukama, odmah ozdrave, isprave se, postanu svjesni da su zapravo srećnici, jer ih je nesreća učinila jačima – hoćeš li to da kažeš!?“

„Ali, dozvolite, ne možete to tako simplifikirati! Niče je to mislio u prenosnom, uzvišenom kontekstu, njegova misao je apoteoza duha koji krase one najjače, heroizam kao svojstvo nadčovjeka...!“ – zamuckuje ova misao pozivajući se na stotine umnih interpretatora.

„Ne lupetajte, ni ti ni tvoji interpretatori, ne govorite o herojskom duhu kao o privilegiji jakih. Pa još: svojstvo nadčovjeka!? Taman posla! Herojski duh je privilegija, doduše jedina i posljednja privilegija, onih najslabijih! Njihova jedina kompenzacija za odsustvo snage!“

Tek kad ostane bez snage, pred čovjekom se otvara put herojstvu. Samo onaj ko je potpuno snemogao, kog je sva snaga napustila, može biti istinski heroj! Što više snage, to manje heroizma. Heroizam je posljednji adut slabih i nesrećenih!

Svjetski silnici sve veći broj stanovnika ove planete svakodnevno pretvaraju u potencijalne heroje. Svijet je prepun nemoćnih, uništenih ljudi kojima je preostalo još samo da budu heroji.

Spuštam vesla u more i veslam prema svijetu bez heroja.

Ne znam ni ima li ga negdje, ni gdje je, ako ga ima.

Možda ću ga jednom i naći.

Piše: Ferid MUHIĆ

Tek kad ostane bez snage, pred čovjekom se otvara put herojstvu. Samo onaj ko je potpuno snemogao, kog je sva snaga napustila, može biti istinski heroj! Što više snage, to manje heroizma. Heroizam je posljednji adut slabih i nesrećenih

Afera nazvana „socijala“ potresa Berane samo petnaeset dana uoči lokalnih izbora u ovom gradu. Dok ovaj broj *Monitora* ide u štampu, koalicija Zdravo Berane uputila je poziv specijalnom tužilaštvu da se uključi u dešavanja u vezi sa dijeljenjem socijalnih pomoći funkcionerima i aktivistima Demokratske partije socijalsita.

„Pozivamo specijalno tužilaštvo da se izjasni povodom očiglednih zloupotreba u radu JU Centar za socijalni rad i staranje Berane i Andrijevića u periodu kada su dodjeljivana socijalna primanja osobama koje nijesu bile u stanju socijalne potrebe“, navodi se u pozivu.

Ova koalicija podsjeća da je prije nekoliko dana objavila imena i prezimena jednog broja funkcionera DPS koji su primili socijalnu pomoć, kao i vrijeme kada se to dešavalo.

„Podsjećamo Vas da je u tom pravcu 2016.godine i vođen sudski spor protiv **Arsović Save**, tadašnjeg direktora pomenutog Centra pred Osnovnim sudom u Beranama“, pišu oni Specijalnom tužiocu. Pitaju - da li je tadašnji direktor Centra za socijalno u Beranama kontrolisao ovaj slučaj.

„Ako je kontrolisao, da li je mogao utvrditi da su jednokratne pomoći davane suprotno Zakonu o dječijoj i socijalnoj zaštiti i Pravilniku o bližim uslovima za ostvarivanje prava iz socijalne zaštite ili pak smatra da su ti 'korisnici' zaista bili u stanju socijalne potrebe za jednokratnu pomoć“, naveli su u kratkom pismu i pozivu specijalnom tužilaštvu.

Oni smatraju da afera koju su otkrili po značaju i težini prevazilazi crnogorske okvire i najavljuju da će o svemu obavijestiti međunarodnu zajednicu.

„U svakoj razvijenoj demokratiji ovaj slučaj bi se mogao udžbenički proučavati kao primjer organizovanog kriminala. Koalicija Zdravo Berane će upoznati i predstavnike međunarodne zajednice sa ovom presudom, kao i činjenicama vezanim za pomenute

BERANE, PREDIZBORNA AFERA

Dobrostojeći DPS socijalc

Na listi dobrostojećih funkcionera koji su dobili socijalnu pomoć pred izbore 2012, u koju je *Monitor* imao uvid, nalaze se još mnoga poznata imena sadašnjih aktivista DPS-a i članova opštinskih odbora te partije u Beranama i Petnjici, koja je tada bila u sastavu beranske opštine. I za ta imena će se ubrzo čuti

zloupotrebe od strane Centra za socijalni rad i staranje“, kažu u koaliciji Zdravo Berane.

Centar za socijalni rad u Beranama je uoči parlamentarnih izbora 2012. godine na ime socijalnih pomoći i davanja, bilo za plaćanje struje ili kupovinu ogrijevnog drveta, podijelio svojim funkcionerima iznose od 350 do 500 eura.

Među tim „socijalnim slučajeveima“ su i pet sadašnjih kandidata za odbornike sa liste DPS, i to **Dejan Čorac**, sadašnji pomoćnik direktora Doma zdravlja, **Vukadin Božović**, direktor Osnovne škole Šekular, **Žarko Raičević**, direktor Srednje medicinske škole, **Fahrudin Dervišević**, tadašnji pomoćnik direktora Srednje elektrotehničke škole i **Aida Ramusović-Jovančević**, učiteljica.

Na listi onih koji su dobili socijalnu pomoć je dugogodišnji sekretar Opštinskog odbora DPS u Beranama **Vojislav Došljak**.

Koalicija Zdravo Berane objavila je ove podatke, tvrdeći da su u posjedu svih zahtjeva za dodjelu pomoći, analiza komisije koja je izašla na teren da utvrdi da su ova lica u stanju socijalne potrebe, kao i brojeva rješenja na osnovu kojih im je pomoć odobrena.

Tada je objavljeno i da su

rješenjima JU Centra za socijalni rad Berane i Andrijevića jednokratnu novčanu pomoć, između ostalih, dobili opštinski projekt menadžer **Jovica Zečević**, 500 eura za kupovinu ogrijevnog drveta i plaćanje struje, učiteljica i član OO DPS **Marina Vujadinović** - 500 eura za kupovinu ogrijevnog drveta i plaćanje struje, profesor **Radomir Jočić** - 500 eura zbog bolesti člana porodice, rukovodilac likovnih djelatnosti u Centru za kulturu **Irvin Maslić** - 445 eura za obezbjeđenje školovanja.

Rješenjem Centra za socijalni rad **Elvir Ramčić** dobio je 300 eura za kupovinu ogrijevnog drveta i plaćanje struje, tadašnji tehnički direktor JP Komunalno **Radoje Sekulić** - 350 eura za kupovinu namirnica i plaćanje struje, **Milorad Barjaktarović** - 500 eura za kupovinu drveta i plaćanje struje, profesor **Celić Tomislav** - 450 eura za kupovinu ogrijeva i plaćanje struje, u to vrijeme šef voznog parka JP Komunalno **Veselin Babić** - 490 eura za kupovinu namirnica i plaćanje struje.

Zatim službenica MUP **Sadeta Škrijelj** - 500 eura za kupovinu ogrijeva i plaćanje struje, funkcioner DPS **Muzafer Kršić** - 420 eura za liječenje člana porodice, aktuelni direktor JP Komunalno u Petnjici

Mithat Cikotić - 550 eura za kupovinu namirnica i plaćanje struje.

Privatni preduzetnik, u posjedu čije porodice je jedno od najvećih stovarišta u gradu, **Obrad Čantrić** dobio je 460 eura za kupovinu namirnica i plaćanje struje, carinik **Marko Radunović** - 400 eura za kupovinu namirnica i plaćanje struje, prosvjetni radnik **Svetolik Čukić** - 450 eura za kupovinu namirnica i plaćanje struje, aktivista **Blažo Piper** - 400 eura za kupovinu namirnica i plaćanje struje.

Univerzitetski profesor **Marjan Premović** 400 eura dobio je za knjigu, profesor **Darko Raković** - 400 eura za kupovinu namirnica i plaćanje

direktorica JP Komunalno, sada zaposlena u Birou rada Berane dobila je 350 eura za kupovinu namirnica.

Aktivista DPS i radnik Centra za socijalno u Beranama **Milutin Šćepović** - 400 eura za kupovinu ogrijeva i plaćanje računa za struju. Šćepović je bio istovremeno član komisije koja je pomoć odobrala. Što znači da je samom sebi „izašao na teren“ i utvrdio da se nalazi u stanju socijalne potrebe. Kakva komedija.

Među korisnicima socijalne pomoći nalazi se i ime **Ervin Mandžukić**, bivšeg odbornika DPS-a, i tadašnjeg šefa humanitarne organizacije Karitas Luksemburg.

I tu nije kraj. Na listi onih koji su dobili socijalnu pomoć, u koju

uputuili su DPS-u poziv da poslije, kako kažu, skandala sa dodjelom socijalne pomoći funkcionerima te partije i sadašnjim kandidatima za odbornike, povuku odborničku listu.

oni navode navode da bi to moralo da se uradi iz moralnih razloga, „jer bi u svakom uređenom društvu „socijalci“ iz redova DPS-a zasluživali opštenarodnu osudu i veliki stub srama“.

„Da nije tužno bilo bi smiješno, jer građani Berana dobro znaju da su „socijalci“ iz redova DPS-a dobrostojeća lica u čije domove, po raznim osnovama, svakog mjeseca ulaze hiljade eura. To su lica čiji svi članovi porodica rade. To su lica sa sumnjivim porijeklom imovine, koja su prigrabila opštinske stanove i koja zauzimaju direktorske i druge odgovorne funkcije. To su, nažalost, i lica koja su stvarnim socijalnim slučajevima, koje je stvorila Demokratska partija socijalista, stavila ruku u džep, kako bi zadovoljila svoje nezasite prohtjeve. Pitamo se da li ljudi koji su spremni da uzmu od sirotinje, radi svog ličnog bogaćenja, mogu da predstavljaju građane u lokalnom parlamentu i da se nadaju osvajanju vlasti? Sigurno da ne, jer je u Beranama prošlo vrijeme onih koji su otimali od naroda i koji su nam u nasljedstvo ostavili 20 miliona duga“ – tvrde u kolaiciji Zdravo Berane.

Vrhunac svega je saznanje da je zbog ovog slučaja protiv tadašnjeg direktora Centra za socijalno Berane i Andrijevića Save Arsovića neko podnio krivičnu prijavu koju je tužilaštvo procesuiralo po službenoj dužnosti, zbog čega mu je suđeno u Osnovnom sudu u Beranama. Arsović je oslobođen jer je po odluci suda utvrđeno da je komisija koja je izlazila na teren uradila svoj posao na zakonit način.

Tu presudu uskoro će dobiti predstavnici stranih ambasada i Delegacije EU u Crnoj Gori. Kao prilog pregovaračkom poglavlju o vladavini prava i borbi protiv korupcije.

Tufik SOFTIĆ

IME	FUNKCIJA	MESEČNA ZARADA	SOCIJALNA POMOĆ	SVRHA SOCIJALNE POMOĆI
Dejan Čorac	pomoćnik direktora	574	350	bolest člana porodice
Vukadin Božović	Direktor O.Š. Šekular	530	500	drva i struja
Zarko Raičević	Direktor Medicinske pomoćnik direktora	600	425	drva i struja
Fahrudin Dervišević	Elektrotehničke škole		500	školarina
Aida Ramusović Jovan	Učiteljica		500	drva i struja
Vojislav Doiljak	Šekretar DPS / FSCG	695	375	bolest člana porodice
Jovica Zečević	projekt menadžer		500	drva i struja
Radomir Jočić	Direktor O.Š. Radomir	630	500	bolest člana porodice
Irvn Maslić	Akademski slikar		445	školarina
Radoje Sekulić	tehnički direktor		350	namirnica i struja
Milorad Barjaktarović			500	drva i struja
Veselin Babić	šef voznog parka Komunalno		490	namirnica i struja
Obrad Čantrić	privatnik		460	namirnica i struja
Marko Radunović	carinik		400	namirnica i struja
Svetolik Čukić	direktor O.Š. D. Rjanica	540	450	namirnica i struja
Marjan Premović	univerzitetski profesor	651	400	knjiga
Darko Raković	profesor		400	namirnica i struja
Goran Radičević	carinik		500	drva i struja
Vučeta Mališić	geodeta		500	
Milijana Vučeljić	direktor Komunalno	1071	350	
Milutin Šćepović	socijalni radnik		400	
Ervin Mandžukić	šef Karitas Luksemburg	2141.50	500	

• **TRGOVINA: Dio spiska funkcionera koji su dobili jednokratnu pomoć**

struje, ativista DPS **Sead Delić** -500 eura za kupovinu ogrijeva i plaćanje struje, carinik **Goran Radičević** - 500 eura za kupovinu drva i plaćanje struje, tadašnji odbornik u SO Berane **Muslija Kalić** - 455 eura, prosvjetni radnik **Sanja Kljajić** - 500 eura.

Pomoć od 500 eura tada je dobio i geodeta **Vučeta Mališić**, tadašnji radnik katastra a sada vlasnik geodetske frime koja sarađuje sa katastrom. On je nedavno hapšen sa bivšim predsjednikom opštine **Vukom Golubovićem** i protiv njega se u specijalnom tužilaštvu već vodi istraga.

Supruga Vuke Golubovića, **Milijana Vučeljić**, tadašnja

je *Monitor* imao uvid, nalaze se još mnoga poznata imena sadašnjih aktivista Demokratske partije socijalista i članova opštinskih odbora te partije u Beranama i Petnjici. Petnjica je tada još uvijek bila u sastavu beranske opštine. I za ta imena će se ubrzo čuti.

Od do sada pomenutih niko nije bio raspoložen da komentariše situaciju. Niko nije ni demantovao. Nije to učinila ni Demokratska partija socijalsita, osim što je u jednom uopštenom saopštenju rečeno nešto prilično neodređeno. Tipa, „zna se ko je ko u Beranama“ ili „blate se čestiti ljudi“.

Iz koalicije Zdravo Berane

Hipokratova, a ne Hrapovićeva zakletva

Ove nedjelje je konačno riješena peripetija oko Ljekarske komore koja je trajala godinu dana. Ministarstvo zdravlja, nije imalo kud, pa je potvrdilo izbor **Aleksandra Mugoše** za predsjednika Komore.

Ljekari su Mugošu, početkom ove godine, ponovo izabrali za predsjednika. Jednoglasno. Za potpredsjednika Komore izabran je **Kenan Erović** iz bjelopoljske Opšte bolnice.

A tokom decembra sjednice skupštine Komore nijesu mogle biti održane zbog nedostatka kvoruma, a bilo je i prekida iz bezbjednosnih razloga. Naum ministarstva je bio jasan - željeli su po svaku cijenu da na čelo Komore instaliraju svoje ljude. Nijesu uspjeli.

Ministarstvo je sve do ovog glasanja insistiralo na tome da, na sjednici održanoj prije godinu dana, predsjednik i potpredsjednik ove strukovne organizacije nijesu izabrani u skladu sa Statutom Ljekarske komore.

Sada je sve u redu, pa su iz Ministarstva zdravlja opomenuli da su navodne nepravilnosti mogle biti uklonjene i ranije: „Sve to opet znači da su ovo mogli da urade i mnogo ranije, a ne da za nefunkcionisanje Komore optužuju Ministarstvo i mene lično, iako sam im od prvog dana nudio pomoć u svakom smislu”, izjavio je ministar zdravlja **Kenan Hrapović** *Vijestima*.

O kakvoj je vrsti pomoći riječ, saopštili su iz Sindikata doktora medicine optužujući predstavnike Ministarstva zdravlja da su zastrašivali, ucjenjivali i

Ljekari su uspjeli da osujete naum Ministarstva zdravlja da na čelo Ljekarske komore instaliraju svoje ljude. Nakon godinu dana ponovo su izabrali Aleksandra Mugošu za predsjednika Komore. Ministarstvo nije imalo kud pa je, ovoga puta, potvrdilo izbor

• **TVRDI DA JE KOMORI OD PRVOG DANA NUDIO POMOĆ: Ministar zdravlja Kenan Hrapović**

potkupljivali delegate Skupštine Komore. „Obavještavamo crnogorsku javnost da će Sindikat doktora medicine prije i nakon sjednice Skupštine Ljekarske Komore podijeliti sve prikupljene informacije o nezakonitom uticaju ministra zdravlja Kenana Hrapovića, državnog sekretara **Milovana Vujovića** i direktora FZO **Seada Čirgića** na delegate Skupštine Ljekarske komore”.

Dr **Milena Popović-Samardžić**, predsjednica Sindikata doktora medicine Crne Gore (SDM) za *Monitor* objašnjava: „U septembru su počeli pritisci ministra Hrapovića na delegate Skupštine, i to na tri načina: u ličnom kontaktu ministra i delegata, telefonskim putem ili preko državnog sekretara Milovana Vujovića. Nije nam prijavljeno da je gospodin Čirgić vršio pritisak na delegate u maniru ministra Hrapovića i generalnog sekretara, ali je bio u njihovom društvu i u društvu direktora ustanove, dok su oni vršili uticaj na pojedine delegate. Gdin Čirgić kao direktor Fonda to nije prijavio, nije ustao ili se na bilo koji način izuzeo iz ove situacije, iz kog razloga je i pomenut u tom saopštenju. U slučaju sudskog spora dovoljni su nam listinzi i poruke sa

SUMNJIVA STATISTIKA

Plati, pa napreduj

Predsjedavajući Health Consumer Powerhouse i vođa istraživanja Evropskog zdravstvenog potrošačkog indeksa **Andre Bjongberg**, krajem decembra u Podgorici, je javnost nezvanično obavijestio da je crnogorski zdravstveni sistem najvjerovatnije ostvario najveći napredak u Evropi u 2017. godini.

Istakao je da je Crna Gora, koja je u 2015. rangirana kao najgora, a 2016. godine zauzela pretposljednje mjesto, ostvarila napredak zahvaljujući uvođenju elektronskih servisa i skraćenju listi čekanja.

Izveštaj Evropskog potrošačkog indeksa će biti objavljen 29. januara, a Bjongberg je kazao da će se crnogorski zdravstveni sistem sa 34. mjesta svakako „popeti“ minimum pet ljestvica.

Bjongberg je istakao i da je tokom 2017. godine u Crnoj Gori zabilježeno smanjenje stope smrtnosti od kardiovaskularnih i neuloloških bolesti: „Nije mi jasno kako Vam je uspjelo da smanjite stopu smrtnosti od bolesti

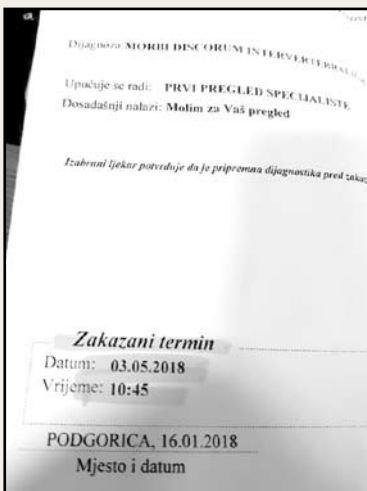
srca i moždanog udara, ali činjenica je da ste to uspjeli. U samom ste vrhu, odmah iza mnogo bogatijih evropskih zemalja“, istakao je Bjongberg.

„Obaviješteni smo da je pomenuti gospodin bio na listi konsultanata koji su po ugovoru angažovani od strane Ministarstva tako da sumnjamo u njegovu objektivnost iako bi nas obradovao napredak

crnogorskog zdravstva“, kaže Popović-Samardžić. Ona dodaje da su „vrlo raspoloženi ukazati i pohvaliti pozitivne pomake u unapređenju zdravstvenog sistema, ali su ovi pomaci nažalost rijetki i isključivo nastaju kao rezultat ličnog entuzijazma zaposlenih u zdravstvu“.

Internet komentari na vijest o najvećem napretku u Evropi bili su uglavnom ovakvi: „Čekam nalaze mamografije od jula mjeseca, nema ko da ih pregleda, a kod urologa za snimanje takođe od ljetos“.

A koliko se stanje „popravilo“ govori i snimak uputa koji *Monitor* objavljuje – 16. januara, prvi specijalistički pregled zakazan je za početak maja.

službenih telefona ministra Hrapovića i Milovana Vujovića”.

Odosadašnjem sporu Ministarstva zdravlja i Ljekarske komore odlučuje Upravni sud. „Mi i dalje smatramo da se Ministarstvo nije smjelo

miješati u izborni proces i tumačenje Statuta LJKCG. Zato smo i podnijeli tužbu Upravnom sudu čiju presudu očekujemo. Sud će odlučiti o zakonitosti Rješenja Ministarstva zdravlja kojim je rad Komore blokiran skoro godinu dana. Važno je napomenuti da je Skupština Komore svojim sadašnjim postupanjem izašla u susret kolegama koji su najviše trpjeli zbog nefunkcionisanja Komore svih ovih godina“, izjavio je dr Mugoša.

Sukob je prijetio da ugrozi sve ljekare jer im početkom ove godine ističu licence. Sada je Ministarstvo obavijestilo direktore svih zdravstvenih ustanova da zahtjeve za izdavanje licence za rad ljekari podnose Ljekarskoj komori.

„Ne možemo kriti zadovoljstvo zbog ovog uspjeha ljekarske profesije, niti ponos odvažnim ljekarima koji su bili istrajni u borbi za

nezavisnost svoje struke. Pozitivne promjene su na pomolu makar što se tiče zdravstvenog sistema Crne Gore. Nadam se da će to u prvoj liniji donijeti slabljenje uticaja politike

Sukob je prijetio da ugrozi sve ljekare jer im početkom ove godine ističu licence. Sada je Ministarstvo obavijestilo direktore svih zdravstvenih ustanova da zahtjeve za izdavanje licence za rad ljekari podnose Ljekarskoj komori

na zdravstvo, a veću posvećenost vođenju zdravstvene politike jer je do sada bilo obratno“, ističe Popović-Samardžić.

Ona objašnjava da sa radom počinje strukovna organizacija koja nije bila blokirana jednu, već dvadeset

• SARADNJA SA MINISTARSTVOM ALI UZ POŠTOVANJE AUTONOMIJE KOMORE: Predsjednik LJKCG Aleksandar Mugoša

Dr Milena Popović-Samardžić, predsjednica SDM: „U septembru su počeli pritisci ministra Hrapovića na delegate Skupštine, i to na tri načina: u ličnom kontaktu ministra i delegata, telefonskim putem ili preko državnog sekretara Milovana Vujovića”

godina. „Dvije godine je trajala borba ljekara da se rad Ljekarske komore uvede u legalne tokove. Nevjerovatno zvuči činjenica da cijelih godinu dana, jedan od najvećih resora kao što je zdravstveni sistem, može biti talac jednog čovjeka. Činjenica da je smijenjeni direktor Fonda za zdravstveno osiguranje, zbog nagomilanog duga od 70 miliona eura, unaprijeđen u ministra zdravlja dovoljno govori u kojoj mjeri smo svi mi žrtve politike i koalicionih sporazuma, i u kojoj mjeri od dnevnopolitičkih trendova zavisi zdravstvena zaštita građana Crne Gore”, zaključuje Popović-Samardžić.

Ljekari su ovoga puta uspjeli da osvoje pobjedu i odbrane svoju organizaciju pokazavši da im je ipak sprešnija Hipokratova, od ministarskih i partijskih zakletvi.

Mugoša je nakon ponovnog izbora izjavio da je s kolegama spreman na saradnju sa Ministarstvom: „Ministarstvo zdravlja u Ljekarskoj komori može imati partnera u kreiranju zdravstvene politike za sve projekte koji podrazumijevaju unapređenje zdravstvene zaštite i uslova u kojima rade ljekari. Međutim, ovaj odnos mora biti zasnovan na partnerskom odnosu koji podrazumijeva međusobno uvažavanje i autonomost u radu Komore”, poručio je Mugoša.

Predrag NIKOLIĆ

UPOTREBA LJUDI

I NACIONALNI SAVJET ALBANACA U SLUŽBI POLITIKE

Politika je „pojela” praktično sve institucije Albanaca u Crnoj Gori, uključujući i njihov Nacionalni savjet

 ni koji su se ponadali da bi nakon osam godina u Nacionalnom savjetu Albanaca (NSA) mogli konačno da dođu osobe koje to zaslužuju, a ne samo isluženi partijski vojnici, imaju malo razloga za optimizam. Jer, do sada se za elektore koji će učestvovati na Elektorskoj skupštini, na kojoj će se izabrati članovi te institucije, prijavilo oko 180 osoba. Od njih, više od četiri petine su aktivni članovi političkih stranaka!?

„Ovo je farsa. Ima slučajeva da je jedna osoba potpisala kandidaturu za pet osoba. Ili, da su potpise dali i oni koji nijesu Albanci, iako je u javnom pozivu navedeno da elektor može postati svaki pripadnik albanskog naroda koji je prikupio najmanje 60 potpisa Albanaca sa pravom glasa. Partije su se mobilisale da prikupe što više potpisa kako bi im ponovo ova institucija bila uslužni servis. Mislim da bi najbolje bilo da se čitav proces ponovi”, kaže za *Monitor* član NSA.

Bila bi to loša poruka upućena javnosti ukoliko se zna da su izbori u ostalim nacionalnim savjetima obavljani bez mnogo problema, iako i kod njih situacija nije ružičasta.

Ali, očito je da je posljednji četvorogodišnji mandat pokazao sve slabosti u radu NSA, tokom kojeg je on kontrolisan od strane Nove demokratske snage - Forca. Na čelu ove institucije je bio potpredsjednik te stranke **Genci Nimanbegu**, a

sekretar Savjeta **Faik Nika**, koji je takođe nedavno imenovan za potpredsjednika Force.

To je naišlo na kritiku čak i njihovih partnera iz koalicije „Albanci odlučno”, lidera *Demokratske unije Albanaca Mehmeda Zenke*. „Apsolutno ne podržavam da na čelu NSA bude Nimanbegu, koji je visoki funkcioner jedne političke partije”, kazao je Zenka, koji je i ministar za

ljudska i manjinska prava u Vladi Crne Gore.

On je istakao da nema ništa protiv Nimanbegua, ali je, smatra, njegova funkcija u Forci nespojiva sa funkcijom predsjednika u NSA. „Ostaje nejasno da li on na tom mjestu vodi partijsku ili nacionalnu politiku. Dolazi do sudaranja dviju različitih politika, što je nedopustivo“, kazao je Zenka i poručio da se u tom smjeru nešto pod hitno mora mijenjati.

Još je oštriji u svojim stavovima bio predsjednik *Demokratske partije Fatmir Đeka*, koji je po funkciji član NSA. On je rekao da je bojkotovao rad Savjeta od kada se na njegovom čelu nalazi funkcioner Force, jer je, kako je naglasio, ta stranka uzurpirala ovu nacionalnu instituciju. „NSA za Albance u protekle četiri godine ništa nije radio i praktično nije postojao“, naveo je Đeka.

Publicistkinja **Džoana M. Perkaj** ocijenila je da se NSA preobrazio u zatvorenu interesnu grupu i produženu ruku političkih stranaka.

Ona je u autorskom tekstu za *Kohu javore*, nedjeljnik koji izlazi u Crnoj Gori na albanskom jeziku, napisala da je „vrijeme potvrdilo da to tijelo nema dovoljan institucionalni i organizacioni kapacitet i značajan intelektualni autoritet da se uhvati u koštac sa ključnim problemima koji muče albanski narod u Crnoj Gori“.

Ključni zadatak te institucije trebao je upravo biti snažniji angažman na očuvanju nacionalnog

Do sada se za elektore koji će učestvovati na Elektorskoj skupštini, na kojoj će se izabrati članovi te institucije, prijavilo oko 180 osoba. Od njih, više od četiri petine su aktivni članovi političkih stranaka

identiteta i poboljšanja sloboda i prava albanskog naroda u ovoj državi, na svim poljima. U situaciji kada konstantno opada broj pripadnika te nacionalne zajednice, kada su područja u kojima oni žive najnerazvijenija, a Albanci defaktorisani kao politička zajednica, zakonska i praktična uloga Savjeta dobija još više na značaju.

„Sada pouzdano znamo da savjeti manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori ne rade dobro, zato što su politizovani“, tvrdi lider URA **Dritan Abazović**.

On smatra da bi trebalo promijeniti pravila kako bi u te institucije ušli ljudi iz kulture, književnosti, nauke, a ne da njima dominiraju političari. „Ja jesam po funkciji (poslanik u državnom parlamentu) član NSA, ali sam spreman da odmah izađem iz tog tijela ako dođe neko ko nije politički obojen“, navodi Abazović.

Prema riječima pravника **Hajrulah Hajdarija**, NSA jeste i mora da pripada svim Albancima. „Zato je u interesu svih da se proširi

krug onih koji mogu i žele da doprinesu rješavanju i unaprijeđenju nacionalnih prava i sloboda kako ličnih tako i kolektivnih“, rekao je on konstatujući da bi depolitizacija Savjeta pomogla albanskoj politici.

To je stav i ministra Zenke. „U nacionalnim savjetima mora dati više prostora ljudima sa širim vidicima od onih koji imaju krute političke stavove, te da moraju biti zastupljeniji intelektualci, naučnici, umjetnici“, kaže on.

Hajdari napominje da je indikativno to što NSA nema izrađen važan dokument - Strateški plan kojim bi se „do detalja trebali utvrditi principi, vizija, mehanizmi realizacije i plan njegovog djelovanja“.

No zna se da će se Elektorska skupština održati nakon lokalnih izbora u Ulcinju, koji su zakazani za 4. februar. Na primjeru Malesije, odnosno Tuzi, pokazalo se da je povjerenje između albanskih stranaka nakon izbora organizovanih 26. novembra prošle godine dodatno narušeno. Iz činjenice da će u Ulcinju najznačajnije nacionalne partije nastupiti samostalno, može se očekivati sličan scenario. Posebno što će se one poslije 4. februara boriti za naklonost DPS-a, koji će pojedinačno osvojiti najviše mandata u Skupštini opštine Ulcinj.

Aiz DPS-a su poručili da će u koaliciju sa njima - najvjerniji. „Tu je prije svega DUA, kao naš strateški partner, onda FORCA, DP - svi su u kombinaciji. Tako da ćemo izabrati one koalicione partnere koji su najvjerniji i najbolji, i na državnom nivou“, rekao je predsjednik Opštinskog odbora DPS-a u Ulcinju i nosilac izborne liste te stranke **Ljoro Nrekić**.

Zato bi Elektorska skupština mogla biti neka vrsta popravnog ispita za neke albanske stranke. Ali, ko zna? Možda se do tada nešto promijeni i konačno shvati da Nacionalni savjet Albanaca više ne treba da bude uslužni servis političkih partija već krovna institucija ove male zajednice u Crnoj Gori.

Mustafa CANKA

• NA ČELU
NACIONALNOG
SAVJETA
PATPRED-
SIEDNICI
FORCE:
Genci
Nimanbegu
i Faik Nika

Posjeta ginekologu kao atak na moral

Žene sa sjevera Crne Gore malo vode računa o svom ginekološkom zdravlju i uglavnom su neažurne kad je riječ o preventivnim pregledima. To je ocjena gotovo svih ginekologa, sagovornika *Monitora* iz sjevernih opština. Ljekari tvrde da u domovima zdravlja postoji neophodna oprema za takve preglede, ali je, nažalost, žene teško ubijediti da te mogućnosti iskoriste. Kod ginekologa većina dolazi samo kad mora, ne i kad bi trebalo. Brojne kampanje i apeli nadležnih ne daju rezultate u zadovoljavajućoj mjeri, pa žene, naročito one iz manjih mjesta, kad završe sa rađanjem djece, zaborave na ginekološke ambulante ili u njih ulaze sa stidom.

U Crnoj Gori godišnje od 100.000 žena 18 oboli od karcinoma grlića materice. To je drugo najčešće maligno oboljenje kod žena, a preventivni ginekološki pregledi najbolji su način za rano otkrivanje i zaustavljanje bolesti. Iako je rak grlića materice izlječiv u ranoj fazi, u svijetu svake godine preko pola miliona žena umire od ovog oboljenja. Glavni problem je u tome što, prema nekim

Brojne kampanje i apeli nadležnih ne daju rezultate, pa žene, naročito u manjim mjestima, kad završe sa rađanjem djece, zaborave na ginekološke ambulante ili u njih ulaze sa stidom

podacima, tek svaka peta žena odlazi na redovne ginekološke preglede. Ovim pregledima mogu se otkriti promjene na grliću materice prije nego što poprime maligni karakter. Ljekari kažu da se u najvećem broju slučajeva kancer grlića materice javlja od 40. do 45. godine, iako rizik postoji i kod žena mlađih od 30 godina.

„Jako sam nazadovoljan na koji način i koliko žene vode računa o svom zdravlju. Nemaju svijest o važnosti prevencije. Mnogo je razloga za to. Patrijarhalno vaspitanje, koje povlači

strah i stid... Posjeta ginekologu na ovim našim prostorima, nažalost, još se doživljava kao „atak na moral“. Ne malo puta sam čuo od pacijentkinja kako bi na pregled došle za vrijeme dežurstva ljekara „kad niko ne vidi“. To je jako zabrinjavajuće i mnogo treba edukacije i informacija da se takav stav mijenja“, kaže **dr Radovan Asanović** iz Berana.

On kaže da nijesu rijetki slučajevi kada na operaciju dolaze sa tumorom veličine ljudske glave. Nema pravila kada je riječ o godinama, pa je tokom minulih deset dana takvom hirurškom zahvatu podvrgnuta jedna starica, ali i jedna dvadesetšestogodišnja djevojka sa sjevera.

„Muškarci su izuzetno neinformisani, pa onda ne mogu biti ni podrška, niti pomoći u mijenjanju stava svojih partnerki. Zbog toga nastaje još mnogo problema. Zbog toga je i veliki broj prekida trudnoće, čemu se izuzetno protivim i koristim svaku priliku da ženi koja se odlučila na abortus predložim da još desetak dana razmisli o toj svojoj odluci“, kaže dr Asanović. Smatra da bi se mnogo

tih problema riješilo uvođenjem seksualnog obrazovanja u srednje škole. Na taj način, objašnjava on, žene bi vrlo rano stekle pravu sliku o svom tijelu, opasnosti koje ih vrebaju i načinu da se zaštite, a često, i spasu život.

„Ukoliko nema finansijskih mogućnosti za taj predmet u srednjim školama, onda bi, svakako trebalo organizovati česta predavanja ginekologa srednjoškolcima. To je nekada bilo tako. Počeo sam da radim na Vojnomedicinskoj akademiji (VMA) u Beogradu i tada, sjećam se, svakih 15 dana imali smo takva predavanja u gimnazijama”.

Ikolašinska ginekološkinja **dr Danka Marković** nezadovoljna je načinom na koji se njene sugrađanke odnose prema svom zdravlju.

„U svojoj praksi imam zaista ekstremnih primjera. Nedavno sam pregledala pacijentkinju sa invanzivnim karcinomom grlića materice. Riječ je o pedesetgodišnjoj ženi, koja tri decenije prije toga nije bila kod ginekologa. Tačnije,

Ne malo puta sam čuo od pacijentkinja kako bi na pregled došle za vrijeme dežurstva ljekara „kad niko ne vidi”. To je jako zabrinjavajuće i mnogo treba edukacije i informacija da se takav stav mijenja“, kaže **dr Radovan Asanović, ginekolog iz Berana**

posljednji put je pregledana kad je rodila dijete, koje je sada odrastao čovjek. Ona je šest mjeseci prije nego što mi se javila osjećala tegobe, a na pregled ipak nije došla, dok joj ljudi iz okruženja nijesu skrenuli pažnju na neprijatan miris koji se osjeća zbog njene bolesti”.

Dr Marković, kao i njene ostale kolege, tvrdi da u ginekološkim ambulantama postoje svi uslovi za preventivne preglede. Ona, kako kaže, koristi priliku i kad pacijentkinje dođu nekim drugim povodom da

uzme uzorak za (Papanikolau) PAPA test ili uradi kolposkopiju.

„Ne znam šta su sve razlozi za takav stav prema ginekološkom pregledu. Loše je da i danas, pored sve dostupnosti informacija i mnogih razbijenih predrasuda, ta ipak postoji. Kod drugih specijalista se mnogo češće i mnogo lagodnije ide”.

Nema pravila, objašnjava **dr Jugoslav Račić**, pa su prema svom zdravlju približno isto neodgovorne i mlađe i starije i obrazovane i neobrazovane žene. Dolazak Andrijevičanki na ginekološke preglede je, takođe, objašnjava, neredovan i samo „kad se mora”.

„Država je, kada je riječ o opremanju ginekoloških ambulanti, uradila dovoljno. Smatram da i moje kolege ulažu napore da predoče potrebu prevencije i informišu žene. Protiv nekih predrasuda i neodgovornosti smo, ipak, nemoćni. Nažalost, nema pravila, pa i visokobrazovane žene znaju biti podjednako neažurne i neodgovorne u brizi o svom zdravlju kao one starije, manje obrazovane”, ističe dr Račić.

Ginekolozi objašnjavaju da se rak grlića materice razvija dugo, od pet do 10 godina, što omogućava njegovo blagovremeno otkrivanje prije nego što postane invazivan i počne da se širi. Sagovornici *Monitora* kažu kako preventivni pregledi niti su bolni niti neprijatni. PAPA test je jednostavna i bezbolna metoda kojom se uzima bris grlića materice. Kolposkopski pregled je, takođe, bezbolan, a uz to se njime i procenat dijagnostičke sigurnosti podiže na preko 85 odsto.

„Dakle, racionalnih razloga za izbjegavanje preventivnih ginekoloških pregleda nema. Razlog mogu biti samo predrasude. Sredina, svakako, ženama na sjeveru ne olakšava razbijanje tih predrasuda, naprotiv, pospješuje ih. Međutim, važno je shvatiti da vam nekad od tog jednog pregleda može zavisiti život”, naglašavaju ljekari.

Dragana ŠĆEPANOVIĆ

Ko će nam sada biti Predrag?

Kako je rekao Boris Dežulović, nema u našem jeziku riječi koja bi mogla opisati Predraga Lucića i njegov značaj i veličinu. On je bio ona riječ previše u našem jeziku jer nema ovaj i ovakav svijet mjernih jedinica ni u jeziku za takve ljude... Tražimo ipak odgovor na pitanje ko će nam sada biti Predrag?

Marko Tomaš je pjesnik iz Mostara, rekli bi neki. Drugi, pak, da je i pjesnik svih nas. Rođen je u Ljubljani, gimnaziju završio u

Somboru, radio je i živio u Sarajevu, Zagrebu, Splitu, Mostaru, a njegova se poezija čita širom naših zemalja. Pjesme su mu prevedene na engleski, nemački, italijanski, francuski.

Jedan je od pokretača i urednika mostarskog časopisa *Kolaps*, a objavljivao je tekstove u *BH Danima*, *Glasu Istre* i *Feral Tribuneu*.

MONITOR: Umro je Predrag

Lucić. Bez njega će, napisali ste, mnogima od nas biti još teže u dolini samoće koju smo posadili gramzivošću, pohlepom i vojnim paradama. Šta takvi ljudi znače za naše doline samoće?

TOMAŠ: Kako je rekao Boris Dežulović, nema u našem jeziku riječi koja bi mogla opisati Predraga i njegov značaj i veličinu. On je bio ona riječ previše u našem jeziku jer nema ovaj i ovakav svijet mjernih jedinica ni u jeziku za takve ljude. Cohen je, pak, jednom rekao da je čovjeku najteže kad mu umre učitelj, ne jedan od ovih diplomiranih učitelja, ne govorim o činovnicima makar i među njima ima onih koji su dostojni zvati se učiteljima. Meni je zbog toga užasno teško. Predrag mi je bio mentor, pravi, istinski učitelj u onom antičkom smislu, vraćao mi samopouzdanje kad sam mislio da nema mjesta za mene na ovoj planeti i činio je to nenametljivo, kao fol usputnim opaskama i nekim sitnicama koje bi učinio, a vjerujte kod njega su i sitnice bile veće od svega što drugi mogu i reći i učiniti. Na žalost, mi smo kulturice nedostojne pravih veličina. Predrag je postavio ljestvicu visoko, visoko i kad bismo samo krenuli na put ka tim visinama već bismo postali i bolji ljudi i bolja društva. Neću ni govoriti kakav bi nebeski narod svi skupa postali kad bismo samo mogli dobaciti do bilo koje Predragove ideje, a kamoli njegovog djela.

MONITOR: *Lucić je za vas napisao da pišete bespoštedno i da vaše „srce ne može okoštati”. To je veliki kompliment za pjesnika. Poručio je onima koji vas nijesu upoznali da je krajnje vrijeme da to učine. Ko je Marko Tomaš?*

TOMAŠ: Trenutačno sam čovjek koji oplakuje odlazak učitelja. Inače, postavila si mi najteže pitanje koje može biti upućeno čovjeku. Učim tko sam čak i u ovom trenutku. Učim se i živjeti s tim. Još ne znam što ću biti kad porastem. Trudim se sitnim prevarama kupiti vrijeme. Trudim se biti prijatelj, brat, sin, ljubavnik i osjećam se nedostojnim i nedovoljnim u svakoj

Teritorijalne podjele ili težnje ka podjelama samo su dio priče o razjedinjavanju ljudi. Razjedinjavanja, teritorijalna, samo su dio konstrukcije velike samoće u koju se ljude gura. Mi moramo biti sami jer samo tako od nas mogu napraviti nekakva robotizirana bića koja se imaju privesti svrsi reprodukcije, rasta BDP – a i tome sličnih budalaština

od tih uloga. Ne znam što je to sa mnom. Osjećam se kao čovjek bez ikakve konstrukcije, bez svojstava, ponekad. Zato mi, recimo, sad nije jasno zašto bi ikoga interesirala moja nemušnost i moje slabosti. Ložim vatru i trudim se ugrijati dnevni boravak nakon dva dana izbjivanja od kuće. Pitam se koliko je mojih ljudi trenutno u ovom istom stanju. A vidim ih kako koracima premjeravaju vlastite sobe, napolju nam isto sivo nebo, u grudima klupko neutješnosti. Moje misli svako malo skreću ka sjećanju na učitelja. Znam još puno njih koji to čine. Posljednje smo jugoslavensko pleme koje je ostalo bez dijela duše. Ja sam nitko i ništa. To i jeste mjera čovjeka. Previše si bitnosti dajemo a

U jednom trenutku iz politke je budućnost nestala kao ideja. A užas koji se u čovjeku budi uzrokovan je upravo privremenošću svega oko nas, nemamo se na što osloniti, ne znamo, dakle, ni kuda krenuti

da ne znamo vlastite granice. I onda pohlepa i ambicije i cijeli užas u koji smo bačeno ovako usamljeni. Tražimo ipak odgovor na pitanje tko će nam sada biti Predrag?

MONITOR: *U tekstu koji ste posvetili Luciću, kazali ste da ste nedavno svjedočili žudnjama za nekim novim podjelama iza kojih stoje potpuno besmisleni interesi kapitala. O kakvim podjelama ste govorili?*

TOMAŠ: Bio je Šćepandan ili kako ga već tko zove. Neki su ljudi postrojivali vojske i bulaznili o koječemu kako to i obično čine bez imalo osjećaja za stanje u kojem se nalazi tzv. obični čovjek. Teritorijalne podjele ili težnje ka istima samo su dio priče o razjedinjavanju ljudi. Razjedinjavanja, teritorijalna, samo su dio konstrukcije velike samoće u koju se ljude gura. Mi moramo biti sami jer samo tako od nas mogu napraviti nekakva robotizirana bića koja se imaju privesti svrsi reprodukcije, rasta BDP-a i tome sličnih budalaština. Gledam maloprije kroz prozor, sivkast dan, mediteranska južina oblizuje mostarske sokake, vidim rijetke prolaznike, hodaju nekako kao da se muče, glave zabijene pod kišobrane a pogleda uprtih u zemlju, hodaju nekako ugašeno, besciljno. U ovakvim danima, čini mi se, možeš vidjeti pravo stanje ljudi. Znaš, kad otvoriš vratašca na peći vatra se razigra, a ljudi mi djeluju kao da sagorijevaju, prigušeno, polako, a umjesto daljeg zatvaranja valjalo bi pronaći vrata kojima bismo otvorili ljude i u njima razigrali plamen života.

MONITOR: *Za sebe kažete da volite misliti da nijeste jugonostalgicar, jer vrijeme po vama treba da gurnemo dalje. Kakva je budućnost ovog našeg, da kažem, jugoslovenskog prostora, koji su pojele podjele i interesi?*

TOMAŠ: Ne znam, neke priče naprosto treba završiti i tražiti neka nova rješenja. Danas nisam politički vispren, takav je dan. Nekako treba pronaći model koji bi bio idealan za nekakav normalan razvoj ali, prije

toga, treba otvoriti ona vrata na ljudima. To bi bio neki novi svijet bez straha jer ljudi se zatvaraju jedni spram drugih zbog straha kojim se operira kao političkim alatom. Jugoslavija je trebala od plemena, narodčića, takorekuć, stvoriti nekakav narod kojem je jasno koje su mu zajedničke vrijednosti i kakvu budućnost želimo. To nije upalilo. A onda, dojma sam, u jednom trenutku iz politke je budućnost nestala kao ideja. A užas koji se u čovjeku budi uzrokovan je upravo privremenošću svega oko nas, nemamo se na što osloniti, ne znamo, dakle, ni kuda krenuti. Tko sam onda ja da proričem

budućnost. Mogu ja sad svašta lupetati ali eno im Tarabića pa neka od njih uče budućnost kad već nismo htjeli držati je u vlastitim rukama.

MONITOR: *Potpisali ste Deklaraciju o zajedničkom jeziku. Šta su tom zajedničkom jeziku donijele podjele?*

TOMAŠ: Kaos. Kaos unutar jezika. Još malo podjela i borbe. Besmislenih rasprava. Odvlačenja pažnje ljudima od činjenice da stvar koju ne možemo kontrolirati preuzima svijet. Samo se kapital danas nesmetano kreće svijetom, a ljude se ponovno zatvara unutar granica pa čak i jezičkih. Ajde da se što bolje ne razumijevamo i eto vam još jednog začina samoće u kojoj trebamo živjeti. Pitam se danas kad se Europa ponovno misli o povećanoj kontroli granica što ćemo mi uopće u takvoj Europi, ta jedina neupitna vrijednost Europe odlazi k vragu i o kakvom onda jedinstvu govorimo. Sve se

nekako raspada. No, možda je to samo iluzija jednog deprimiranog pojedinca, možda negdje drugdje vlada neviđen optimizam ali kad ga netko sretne neka mi javi da obnovim vjeru u ljude kao zajednicu.

MONITOR: *Jedna vaša knjiga nosi naziv „Zbogom fašisti”. Kad ćemo im zaista reći zbogom. I hoćemo li?*

TOMAŠ: Tim sam se pjesmama pokušao oprostiti od fašista u sebi, od malog zajedljivog čovjeka koji sve i svakoga želi staviti pod kontrolu vlastite sujete i ega. Na

političkoj razini pojma nemam što bih ti rekao. Kad pobijedimo samoću, kad pobijedimo strah koji nas u nju tjera i više nikada ne dopustimo da nama ovlada onda će valjda to biti to. Ali ja sam naivni, zaneseni dječarac i smiješno je

uopće što na takvoj adresi tražite odgovore na takva pitanja.

MONITOR: *Šta je sa ljevicom?*

TOMAŠ: Trenutačno je jedina ljevica kojoj vjerujem ona kojom Mohammad Salah trpa golove protivnicima *Liverpoola*. Ovo drugo, to je sve samo obična simulacija, privid, ispunjavanje nekakve forme. Demokracija je klopka. Živimo u njezinoj diktaturi. Imamo privid izbora a zapravo tko god opslužuje sustave ovakve kakvi jesu ti politički akteri razmišljaju i rade na isti način.

MONITOR: *Trebamo novo jedinstvo među ljudima, rekli ste. Hoće li ga biti?*

TOMAŠ: Volio bih da dođe do njega. Ali do istinskog jedinstva. Do otvaranja ljudi jednih prema drugima. O stvarnom bratstvu govorim. Bratstvu duša.

Pitam se danas kad se Europa ponovno misli o povećanoj kontroli granica što ćemo mi uopšte u takvoj Europi, ta jedina neupitna vrijednost Europe odlazi k vragu i o kakvom onda jedinstvu govorim

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

BOSANSKO-HERCEGOVAČKI MONTENEGRINI

U ovom Periskopu nemam namjeru govoriti o svim stvaraocima iz Crne Gore koji su doprinijeli usponima bosanskohercegovačke umjetnosti i kulture uopće. A bilo ih je dosta. Govoriću o onima koje sam osobno upoznao kao i onim rijetkima koji su bili stvarne karijate u svom vremenu.

Prije svih tu je Vaso Kosić, karizmatični glumac i redatelj, jedan od onih koji su praktično udarili temelje suvremenoj teatarskoj umjetnosti u Sarajevu i Bosni i Hercegovini. Vaso Kosić je pripadao socrealističkom shvatanju teatra i umjetnosti uopće. I kao glumac i kao redatelj ispoljavao je snažan pozorički evokativ kojim je uspevao *inficirati* sve oko sebe. Analitičan u procjenama i razradi dramske partiture, dosljedan, u svim fazama rada na komadu, u svojim temeljnim nakanama i redateljskoj ideji, sistematičan i strpljiv u radu sa glumačkim ansamblom...

Mišo Mrvaljević, koga je kao talentiranog mladića upravo Kosić doveo sa Cetinja u kuću na Obali napravio je blistavu umjetničku karijeru. Bio je glumac sa zavidnim rasponima moći od tragijskog i dramskog do komedijskog participiranja u repertoaru sarajevske Drame. Proslavila ga je uloga *Pabla* u komadu *Za kim zvono zvonj*, kojeg je kritika proglasila događajem godine... Ništa slabiju i manje značajnu ulogu Mrvaljević pravi u postavci redatelja Branka Pleše, suvremenog dramskog teksta *U korovu* Uroša Kovačevića, kojom je ovaj dramski prvak obilježio trideset godina umjetničkog rada. Brilljantno je u javnosti odjeknula i Mrvaljevićeva monodramska kreacija *Vuka Karadžića* ostvarena na tekstu Miroslava Jančića *Vuk*...

Rad i djelo Zdravka Martinovića-Bajice (nadimak, naravno, dobio po rodnim Bajicama) malo je poznat široj javnosti.

Tih i samozatajan Martinović je rijetko uspješno u isto doba obavljao dužnost i potpredsjednika Skupštine Opštine Zenica i direktora Narodnog pozorišta Zenica (danas Bosansko narodno pozorište Zenica!). Dovoljno je valjda kazati da je u periodu Martinovićeva direktorovanja zenički teatar dobio najveleplejniju kazališnu zgradu u Bosni i Hercegovini, da se okitio nizom festivalskih priznanja i da mnogi teatrolozi smatraju taj period zlatnim godinama zeničkog Talijinog hrama... Umjetnički i bračni par Dragica i Petar Tomas zaslužni su za čitav niz uspjeha mostarskog Narodnog pozorišta. Tomasova je bila prvakinja i zvijezda zbog čijih dramskih

kreacija, ali i zamamne ženstvenosti i osobene scenske pojave blagajnik mostarskog teatra nije morao brinuti za broj prodatih ulaznica. Kad je Tomasova igrala uvijek ih je nedostajalo. Bila je predestinirana za uloge heroína i strasnih ljubavnica.

Petar Tomas bio je odličan nositelj repertoara koji se naziva *karakternim*, ubjedljiv u svim kreacijama.

Ovom skupu uspješnih Montenegrina kao naturaliziranih Bosanaca i Hercegovaca valja dometnuti i Srblava Slijepčevića, nekadašnjeg direktora sarajevske Drame, koji je, mada rođen u Avtovcu, stalno isticao da je Crnogorac, a svoju fascinaciju Njegošem pokazivao upornim nastojanjem da se na repertoaru Narodnog pozorišta Sarajevo nađe dramatisirana *Luča mikrokozma*...

Uticaj i umjetnička ostvarenja Montenegrina u teatru bila su itekako prepoznatljiva, pa uz umjetnike iz drugih oblasti stvaralaštva treba kazati da su u riznicu bh. umjetnosti unijeli i gorštačku, ali ne manje i mediteransku notu Montenegra...

Piše:
**Gradimir
GOJER**

**O doprinosu
crnogorskih
stvaralaca
bosansko-
hercegovačkoj
umjetnosti**

TADIJA JANIČIĆ, SLIKAR

Što vjernije iskopirati realnost

Ono što me zabrinjava u Crnoj Gori jeste da nemate skoro nijednog umjetnika koji je angažovan, ta količina gluvoće i folklora je nevjerovatna

Tadija Janićić je za mnoge ljubitelje umjetnosti jedan od najinteresantnijih predstavnika likovnih stvaralaca. Rođen je u Nikšiću 1980. godine, a 2004. je diplomirao slikarstvo na novosadskoj Akademiji umjetnosti, u klasi profesora Milana Blanuše. I od tada do danas aktivno izlaže na brojnim samostalnim i grupnim izlozbama.

Kritičari su različito interpretirali umjetnost ovog mladog slikara. Ali, ono što ga izdvaja od mnogih drugih umjetnika je upravo taj neposredan slikarski jezik, svedenost i jednostavnost likovnog izraza, ali i potreba da na specifičan način progovori o svijetu u kojem živi i stvara.

Nakon petogodišnje pauze, kada je imao samostalnu izložbu u Galeriji

Nikad ne mogu napraviti toliko loš rad koliko se mogu izvući sa nazivom

Kad mi dosadi
okruženje onda se
okrećem samom
sebi i tad naiđem na neke
zanimljive momente i
stanja

Pizana, podgoričkoj publici je predstavio radove u galeriji *Koncept art spejs*. U ovoj novoj i zanimljivoj galeriji Tadija Janičić je izložio crteže hemijskom olovkom koje je, kako je rekao, radio čitavo ljeto u trenucima dokolice. I u ovim radovima čovjek je svojevršno ishodište i odredište. Prikazana su ta stanja, nespokojsva, tjeskobe, situacije u kojima je čovjek.

Nebojša Milenković je ranije zapisao da je Tadija Janičić predani posmatrač–svjedok–učesnik. „Pored toga što su inteligentne, katkad jetko humorne i groteskno angažovane – njegove slike i skulpture su studije naravi ali i svakodnevne, intimne, multipoetičke i autobiografske dnevničke zabeleške. Uostalom, kompleksnost i istovremena banalnost sveta u kom živimo i ne može se doživeti ni posredovati drugačije do upravo ličnim iskustvom”.

MONITOR: *Nedavno ste u podgoričkoj galeriji „Koncept Art Space” izložili crteže, rađene hemijskom olovkom. Kažete nam nešto o ovim crtežima, kojima se nakon više od pet godina ponovo predstavljate u Podgorici.*

JANIČIĆ: Ti crteži su nastali

tokom ljetovanja. Rađeni su hemijskom olovkom na papiru. Prilagodio sam se trafici i dostupnom materijalu koji se tu mogao kupiti. Ima tu svega od komedije do horora, trudio sam se da što vjernije iskopiram realnost.

MONITOR: *Čini mi se da ste pristalica autoironije i da je ona veoma zastupljena u Vašem radu?*

JANIČIĆ: Da, zastupljena je dosta autoironija. Kad mi dosadi okruženje onda se okrećem samom sebi i tad naiđem na neke zanimljive momente i stanja.

MONITOR: *Vaše slike predstavljaju kritički aktivizam, u*

Ne problematizujem ništa, to su samo lični subjektivni doživljaji okruženja. To je jedan dosta distanciran stav

njima se vidi kritika svakodnevice, društva, koje je moralno ruinirano. Šta najčešće komentarišete i problematizujete u svojim radovima?

JANIČIĆ: Ne problematizujem ništa, to su samo lični subjektivni doživljaji okruženja. To je jedan dosta distanciran stav. Konkretno, serija radova o Karolini je inspirisana jednom lokalnom radio stanicom koja se tako zove.

MONITOR: *Koliko ima ličnog, a koliko refleksije aktuelnih zbivanja*

Ljudi koji plaču

Go u moru

u Vašem radu?

JANIČIĆ: Ima tu svega. Ne bih sad znao tačno da preciziram koliko čega ima. Kao što sam rekao u prethodnom odgovoru, kad se umorim od okruženja, okrećem se sebi i obrnuto.

MONITOR: *Koliko je teško spojiti upravo tu kritiku i suptilni humor?*

JANIČIĆ: Meni je to lako, tu se odlično snalazim. Nikad ne mogu napraviti toliko loš rad koliko se mogu izvući sa nazivom.

MONITOR: *Da li smatrate da umjetnost treba da bude angažovana?*

JANIČIĆ: Imate jako dobrih umjetnika koji nisu angažovani, isto tako ima jako dobrih angažovanih. Mislim da sredina dosta na to formiranje utiče. Ono što me zabrinjava u Crnoj Gori jeste da nemate skoro nijednog umjetnika koji je angažovan, ta količina gluvoće i folklora je nevjerovatna.

MONITOR: *Šta sve utiče na Vaš senzibilitet i umjetnički izraz?*

JANIČIĆ: Na moj izraz utiče sve i svašta. Sredina, okruženje... Za neke stvari se jednostavno zakačim i ne mogu da ostanem ravnodušan. Posle ih bukvalno samo preslikam na platno.

Miroslav MINIĆ

Piranski zaljev

Hrvatska i Slovenija su bezveznim graničnim sporom sjele jedna drugoj kao budali šamar, jer se postavlja pitanje zašto su uopće htjele postati samostalne države ako s novim maksimalnim ovlastima nisu u stanju riješiti ni ovako minimalne probleme

Piše: Marinko Čulić

Prije više od četiri desetljeća Italija i tadašnja Jugoslavija (SFRJ) potpisale su važan ili čak supervazan sporazum koji je ušao u anale pod nazivom Osimski ugovor. Njime su riješena kapitalna otvorena pitanja između dvije zemlje, pa je Hrvatskoj vraćen značajan dio Istre (do rijeke Mirne), a Slovencima čak čitavo Slovensko primorje, koji su dotad bili pod formalnom jurisdikcijom Italije. S druge strane, dogovoreno je materijalno obeštećenje talijanskih optanata, koji su navodno dobrovoljno, ali zapravo više pod pritiskom napustili Istru i otišli u matičnu talijansku državu...

Sporazum se može smatrati pravim malim remek-djelom jugoslavenske i talijanske diplomacije. E sad, kako je do te majstorije došlo? Pa, između ostalog ili čak na prvom mjestu, tako što su pregovori vođeni u strogoj tajnosti, jednostavno nitko za njih nije znao do trenutka potpisivanja, kako bi se izbjeglo elektriziranje javnosti u dvjema državama, čega je bilo u doba tzv. tršćanske krize, dvadesetak godina prije.

Kada se ovo usporedi sa sadašnjim graničnim sporom Hrvatske i Slovenije, rezultat je po ovaj drugi poražavajuće porazan. Prije svega, spor između ove dvije ex-jugoslavenske države, o čemu međunarodna arbitraža stupa na snagu ovog tjedna, vodi se oko neusporedivo manjeg teritorija. Obuhvaća nekoliko minornih promjena na kopnenom dijelu granice, a i Piranski zaljev (Savudrijska vala), najveća kost razdora, zapravo je beznačajna uvala, čija površina ne doseže ni dvadeset četvornih kilometara. Jezikom Milana Bandića, prije bi dvije kapriciozne susjedne države popile tu minijaturnu uvalu nego što će izaći iz spora koji se poput tankog crijeva vuče već više od dva desetljeća.

Avuče se, između ostalog ili prvenstveno, zbog toga što se radi skupljanja političkih poena vodi pred očima javnosti, koja se telegramski promptno informira o doslovce svakoj točki i zarezu koji iskrсну u ovoj idiotskoj svađi. Da stvar bude tragikomičnija, koriste se tu i burleskne špijunske metode, pa je Hrvatska, izgleda uz američku pomoć,

objavila kompromitirajuće postupke slovenske strane, vjerojatno polazeći od krive pretpostavke da će arbitraža ispasti na njenu štetu. Ali pokazalo se da uopće nije tako, Hrvatska je sasvim solidno prošla, pa ne možeš čak isključiti ni to da se Slovenija namjerno dala 'ušpijunirati' kako bi to spriječila.

U svakom slučaju, dvije 'prijateljske' zemlje, kako si vole međusobno tepati, sjele su jedna drugoj kao budali šamar, i to puno, puno više nego što su sposobne priznati...Nameće se logično pitanje zašto su te dvije zemlje uopće htjele postati samostalne države ako s novim, maksimalno proširenim ovlastima nisu u stanju riješiti ni minimalne sporove koji se među njima dogode.

Hrvatska i Slovenija su prenijele na EU čitave naramke i naramke svog suvereniteta osim, evo, međusobnog razgraničenja, a onda su se baš oko

katolički sukob devedesetih nije i gore završio). To samo potvrđuje da je ovdje dominantno riječ o izmišljenom sukobu dviju državnih elita radi gole borbe za vlast u svojim dvorištima (o čemu jasno govore svojedobne dogovorene trzavice Ive

Hrvatska i Slovenija svojim przničavim sukobljavanjima rade najveću štetu samima sebi. To dovoljno ilustruje podatak da su dvije države dosad platile graničnu arbitražu 10,5 milijuna eura, što valjda nadilazi vrijednost ulovljene ribe u ovoj uvali u narednih pedeset godina

eura, što valjda nadilazi vrijednost ulovljene ribe u ovoj uvali u narednih pedeset godina. Ali nije samo to. Posebno se u hrvatskom slučaju pokazuje da najnovija članica EU-a ima dva potpuno različita standarda u vanjskoj politici. Jedan vrijedi prema velikima (Washington, Bruxelles, Berlin, kojima se u posljednje vrijeme pridružuje Varšava, pa čak i Budimpešta), prema kojima se postupa klimoglavo čak i kada je na vlastitu štetu (napuštanje naftnih nalazišta u Siriji, forsiranje skupljeg američkog plina, okretanje leđa islamskom svijetu...). Sasvim drukčiji standard primjenjuje se na susjedne zemlje, prema kojima se istupa s umišljenom superiornošću i arogantno, što zorno pokazuje desetljećima poznata činjenica koju se uporno ignorira. Hrvatska ima granične sporove sa svim svojim susjedima, osim s Mađarskom, s tim da je hrvatsko-mađarska granica uređena,

pogađate, još u vrijeme SFRJ.

Naravno, postoji tanka mogućnost da su svi ti susjedi Hrvatske u krivu, a samo ona u pravu, ali to je vjerojatno kao da će sunce jednog dana izaći na zapadnoj, a zaći na istočnoj strani neba. Dakle, ona je, gledano samo kroz prizmu graničnih sporova, dokazani delinkvent u

toga toliko počupale da rasipaju i te zadnje tragove svoje autonomnosti. Još je gore što te dvije zemlje uvelike odskaku od tzv. identitetske sheme (nacionalne i religijske razlike) jugoslavenskih konflikata, jer je riječ o daleko najkatoličkim zemljama bivše države (u Srbiji lako možeš zamisliti i ovakvu percepciju tog sukoba: ako su se ovako pohvatali ti katolici, još je dobro da pravoslavno-

Sanadera i Janeza Janše). A kada dođeš na taj teren, tu zdrava pamet više ne pomaže.

Jasno je, naime, da Hrvatska i Slovenija svojim przničavim sukobljavanjima rade najveću štetu samima sebi, pa Piranski zaljev zapravo treba čitati kao Piranski zajeb. To dovoljno ilustrira podatak da su dvije države dosad platile graničnu arbitražu 10,5 milijuna

regiji. I to u oštroj konkurenciji zemalja koje su, s izuzetkom Slovenije, u jednako ruševnom ili još ruševnijem ekonomskom, političkom, demografskom itd. stanju od nje. Ne znam treba li još nešto za zaključak da su sve te države bolje funkcionirale u Jugoslaviji nego kada su izašle iz bivše države.

(Portal Novosti)

BOJE JUTRA

JUTARNJI PROGRAM TELEVIZIJE VIJESTI

**RADNIM DANIMA
OD 6:30^h DO 9:30^h**

Bezbjednosna situacija i dalje odlična

Duško Marković, premijer Crne Gore, izjavio je početkom prošle godine, nakon sastanka sa predstavnicima NVO sektora, da je zadovoljan bezbjednosnom situacijom u zemlji.

„Bezbjednosna situacija u zemlji je odlična”, pohvalio se Marković.

Ne znam da li po premijerovom mišljenju učestalo paljenje vozila po Crnoj Gori spada u bezbjednosnu situaciju, ali mislim da spada i zato želim da ukratko podsjetim na ovaj zabrinjavajući fenomen.

Najsvježiji povod je informacija da je u četvrtak ujutru izgorio džip u podgoričkom naselju Masline.

Nešto ranije, pet minuta prije ponoći, u Nikšiću je izgorio automobil *škoda oktavija*.

Nekoliko automobila posljednjih mjeseci zapaljeno je i u Baru. Prije dva dana u tom gradu izgorio je automobil marke *volkswagen polo* bjelopoljskih registarskih oznaka.

Ljetos je, na primjer, zapaljeno i vozila policijskog inspektora iz barskog Centra bezbjednosti.

U oktobru prošle godine tokom noći zapaljen je *golf* na parking u podgoričkom naselju Stari aerodrom.

U aprilu prethodne godine potpuno je izgorjelo vozilo *volkswagen pasat* ispred Doma zdravlja u Bloku V u Podgorici.

Prvi nalazi pokazali su da je automobil poliven benzinom, a potom zapaljen. Vatra se proširila i na šest okolnih automobila.

Godinu ranije zapaljen je *BMW* u podgoričkom naselju Momišići i *opel* u izbjegličkom naselju kamp Konik 2. Mještani izbjegličkog naselja kazali su da do veće nesreće nije došlo zahvaljujući jedino

njima, jer se na licu mjesta nijesu pojavili vatrogasci, koje su, kako su objavili mediji, zvali čak pet puta. Predsjednik udruženja stanara kampa izjavio je da je dispečer u vatrogasnoj službi mislio da je u pitanju šala.

I da više ne nabrajam. Nije ovo šala, nego velika opasnost

za građane i njihovu imovinu. A koliko mi je poznato premijer nije u međuvremenu promijenio svoje mišljenje - za njega je bezbjednosna situacija u Crnoj Gori i dalje odlična.

Mirko Brajović
Podgorica

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI

Tel/fax: 031 344 244

E-mail: radio.delfin@t-com.me

www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:

Swift Address: RZBAATWW

Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA

Beneficiary's bank:

Party Identifier: 1-55.097.455 EUR

Swift Address: LOVBMEPG

Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56
81000 PODGORICA, MONTENEGRO

IBAN ME25565005010000413202

Name & Address: MONITOR DOO
PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb,
Podgorica

Kopiju uplate obavezno poslati
na fax: +382 20 242 306 ili na adresu:
81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedjeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

ARH. MIODRAG BAJKOVIĆ:
DEVASTIRANJE CRNOGORSKIH MANASTIRA (VIII)

Manastir Beška (III)

Monitor će u nekoliko nastavaka objaviti studiju arhitekta Miodraga Bajkovića o devastiranju crnogorskih manastira. Autor je tokom 2004. godine bio član Komisije za utvrđivanje stanja nepokretne baštine kulture Crne Gore, a 2013. godine član Stručnog tima za izradu elaborata o revalorizaciji nepokretnih kulturnih dobara

Pod u crkvi Svetog Đorđa je popločan mašinski rezanim pravougaonim pločama i nijesu ostavljeni podaci o prvobitnom. Na isti način su obrađeni kameni vijenci ispod krova crkve i djelovi vanjskih zidova, ka i »novi« kameni okviri (portal) oko ulaznih vrata. Đurđev portal star 620-630 godina(h) i višijem dijelom sačuvan-originalan, je vjerovatno suturisan ili razbijen u komate i, može bit, uzidan u tamo nečesovu među. Krov i kupola su prekriveni limom, a izvorni prekrivač na ovijema crkvama, ka i na svim manastirskim kompleksima na Skadarskom jezeru - nekad su bile kamene štive-ploče. Unutrašnji zidovi su malterisani, okrečeni bijelom bojom i pripravljeni za fresko-pisanje. Malterisanjem skladne unutrašnjosti crkve trajno je uništena mogućnost "čitanja" unutrašnjeg sloga gradnje, koji je imao izuzetan značaj za izučavanje ovog specifičnog tipa sakralnih građevina. Ponavljaju se i ovđe neke iste »intervencije« ka i na Manastiru Starčevo.

Već sam ovđe spomenuo da je »Zavod za zaštitu spomenika kulture« 1966. godine izveo zaštitne konzervatorske radove na ovoj crkvi i da je tom prilikom (pomeđu ostalog) rekonstruisan i gornji dio monumentalnog zvonika, đe su bila okna na preslicu. Znači - znatno veći dio ukupne mase zida zvonika (sve do početka donja dva okna, ka i jedan dio zida koji je sa ševerne strane formirao lijevo okno u njegovoj punoj visini), bio je do i nakon konzervatorskih radova - originalno sačuvan!

Vjerovali ili ne: vaskoliki moćni zvonik na preslicu sa tri okna, »obnovitelji« ovog našeg arhitektonskog, istorijskog i kulturnog dragulja su oburdali -

da bi ga konstruktivno (armirano-betonski) »ujačili«, pa iznova ozidali, to jes - kako je njima bilo drago i laički »prezidali«. Tako su potpuno uništeni podaci o tehnicima zidanja, originalnom materijalu i prvobitnom izgledu - uništene su sve originalne partije zvonika. Injektiranjem betona (ubrizgavanjem betona pod pritiskom) konstruktivno se uspješno saniraju bedemi, fortifikacije - srednjovjekovne zidine debljine i po nekoliko metara(h), a ne jedno kampanjelo (koje uopšte nije bilo u nečesovom problematičnom konstruktivnom stanju) - čija je debljina zida cca metar i to pristupačnim za injektiranje sa svakoje njegove bande! Tehnički je to prosto šćela bit sitnica, da se na ovi način zvonik crkve Svetog Đorđa konstruktivno ujači - i sve to bez da bi se ijedan jedini krš mora šenuti, a kamoli vaskoliko kampanjelo »razvaliti«!

Nijesu ni svi nekadašnji krši vrnuti, niti su vrnuti krši vrnuti na isto mjesto, niti je isti broj redova krša u visini okana na preslicu ka nakon rekonstrukcije iz 1966. godine, niti su prekrivne kamene ploče povrhu zvonika na svoje mjesto položene, niti je ugao novijeh ploča povrhu zvonika isti ka pride. A i da jes - uz vaskoliko »švajcarski« pedantno označavanje, svakoji kamen s najvišom pažnjom i stručnošću vrnut »na svoje mjesto« na zvoniku, koji je, iznovice naglašavam - bez ičesove preše, na ovakovi pride opisani način - uopšte tican: ne bi to više bio oni kamen, koji su one nekoje majstorske ruke - u smiraj nekojeg septembarskog dana pri kraju XIV stoljeća, dok je kiša polako i pomalo počinjala naoditi - »baš tu i tako počinule-ugradile«; niti bi to više bio ni oni kamen, koji su one nekoje majstorske ruke - u osvit nekojeg

aprilskog dana pri kraju XIV stoljeća, dok se s one bande jezera, poviše albanskih planina, širilo jutarnje rumenilo na istoku - »baš tu i tako počinule-ugradile«.

Na crkvi Presvete Bogorodice su improvizovano, bez oslonca na materijalne ostatke, dokumentaciju i tradicionalna iskustva, dograđeni bočni paraklisi sa apsidama nad ostacima bočnih brodova prvobitne crkve i nova priprata nad temeljima nekadašnjeg trijema, pri čemu su uništeni stariji kulturni slojevi, koji su bili izvor podataka o izgledu crkve, tehnikama zidanja i genezi građevine.

Izgradnjom svoje zadužbine na ostacima romaničke trobrodne bazilike Bodina Vojislavljevića, jasno je da Jelena Balšić nije imala namjeru da prvobitnu baziliku obnovi i rekonstruiše. O tome sve očigledno šedoči, a ponajviše to što se gabarit jednobrodne crkve iz 1439. godine, u tlocrtu ne poklapa sa starijom crkvom u dijelu oltarske apside (apsida nekadašnjeg centralnog-

središnjeg broda bazilike bila je veća od ponovoizgrađene), ka i to što na mjestu bočnih brodova i u zapadnom dijelu, dograđene strukture iz sredine XV stoljeća - nemaju odlike djelova bazilike. Zato je SPC nad vaskolikom postojećom-zatečenom arhitekturom »obavila rekonstrukciju« - na svoj način!

U struci (pomeđu ostalih) postoji pravilo: da se prilikom rekonstrukcije građevina (crkava, srednjevjekovnih dvoraca, itd.) ide toliko daleko u prošlost - stare strukture i slojeve, dok se god ima dovoljno opipljivih-pouzdatih materijalnih podataka-dokaza, uz teorijska i teoretska saznanja i pretpostavke - za vjerodostojnu rekonstrukciju istih i zaokruživanje cjeline ili segmenata.

Zidanje dograđenih partija izvedeno je nestručno, kao i rješenje krovnih ravni, obrada zone oko otvora za vrata i okna i formiranje krovnih vijenaca, obrada spojnica. Na krovu je postavljen krovni prekrivač od bakarnog lima preko cementne

podloge, koja je izvedena u obnovi 1966. godine. Na prozorskim otvorima ugrađene su mašinski obrađene mermerne tranzene (tranzena: kameni dekorativni elemenat postavljen u oknima), koje, ka takve i nijesu baš ovdašnja tradicija. U interijeru je izvedena nova oltarska pregrada - mašinski obrađen kameni ikonostas sa reprodukcijama ikona bez umjetničke vrijednosti.

Za razliku od crkve Svetog Đorđa, đe ništa od nekadašnjeg fresko-slikarstva nije ostalo, ovde su od starog živopisa danas u oltarskoj apsidi sačuvani fragmenti, na kojima se ne razaznaje sadržaj. Ka i crkva Svetog Đorđa i ova će crkvice, siguran sam - bit »piturana«.

Đurđevu crkvu sam nazva draguljem, a Jeleninu crkvu, od kad su je moje oči prvi put videle, doživljavam ka »biser na Jezeru«.

Malo im je bilo što su sve u čem su uložili i česa su se dofatili - nagrdili, no su i krst, postavljen navrh zvonika 2004. godine (prilikom sanacije preslice koja je bila pala prije 20-tak godina) - zamijenili. To je bio dobešedno jedini detalj na ovom vaskolikom manastirskom kompleksu obnovljen u skladu sa projektnom dokumentacijom RZZSK. Ali, kontali su - da im nije bio dovoljno »tamo njihov«, pa su ga sporad forme, proporcija i »simbola«, bržebolje »pošenuili«. Jedanak su ugrabili da i postolje krsta i cijele one središnje-kose i bočne-ravne kamene djelove povrh preslice - »za svakoji slučaj malo presložo« i promijene izgled samog završetka zvonika.

Znači, sve je na otoku Beška izgrađeno, dograđeno, popravljeno, prepravljeno, »sanirano i obnovljeno« - bez saglasnosti službe zaštite i sprovedene zakonske procedure.

Nereverzibilnim ovde sprovedenim radovima trajno su oštećeni ili (najvišijem dijelom) u potpunosti uništeni izvorni materijalni ostaci, čime je uništen integritet dobra kulture i nepovratno izgubljeni slojevi crnogorske kulture.

(Nastavlja se)

O d kada počinje Vaša ljubav prema prirodi i planini?

Ljubav počinje u najranijoj mladosti jer sam porodično uvučen u tu priču kao vrlo mali, tako da sam prvo prošao sve početničke obuke, pa kasnije išao na malo složenije vidove planinarstva. Sigurno sam više proveo vremena na većim visinama nego što je ova na kojoj živim.

Alpinizam, smučanje, kanjoning, GSS, orijentiring... Kojim redom treba ići da bi se savladalo sve to?

Kao što rekoh, u našem klubu *Javorak* mora da se ide postepeno, pa da se dolazi do rezultata. Prvo, početnička škola planinarstva kao i orijentacije gdje se obuhvataju osnovni koraci iz ovih oblasti. Kasnije dolazi puno prepetih vrhova pa mogućnost učestvovanja na tečajevima alpinizma (ljetnji i zimski), mnogo kasnije dolazi najsloženiji vid planinarstva - Gorska služba spašavanja.

Šta Vas je najviše impresioniralo, a šta razočaralo u Vašem alpinističkom stažu?

Svaka generacija *Javoraka* je ostavila trag u planinarstvu Crne Gore, pa i bivše Jugoslavije. Od heroja koji su tražili put, 1962. godine, do Mon Blana, pa one ekipe, 1965. godine, koja je bez ronilačkih odijela sa novinarima i televizijskom kamerom prošla kroz Nevidio, do tada neispitani kanjon, pa generacija koja se 1981. godine popela na najopasniji vrh u Evropi - Materhorn, pa ekspedicija Andi '87 gdje je osvojena Akonkagva, pa naš Mont Everest 2010. godine, koji je osvojen iz trećeg puta jer nam je 1996. falilo 44 m, a 2009. se došlo do 7800 m. Izdvojio bih našu smirenost prilikom penjanja na Everest, jer poslije odrađene aklimatizacije čekali smo fino vrijeme 14 dana, a najveću tugu i razočarenje sam osjetio onda kad je pored mene 2005. na Materhornu smrtno stradao moj drug i brat Danilo Petrović - Njegoš.

Koliko su pomogla iskustva ranijih ekspedicija Javoraka na Everest?

Puno iskustva nam je preneseno iz ekspedicije '96. Nesreća je u tome što je ta ekspedicija išla sa južne strane iz Nepala, a mi smo išli sa sjeverne strane sa Tibeta. Puno više snijega ima sa juga, ali iskustvo boravka na velikim visinama je bilo od velike pomoći.

Drago Vujović je porodično vezan za sve vrste outdoor sportova. Kao mali već je bio u sastavu sekcija PSD Javorak. Tokom godina usavršio se i postao jedan od crnogorskih junaka sa Mont Everesta

Koliko Crnogorci cijene taj poduhvat? Šta se promijenilo od vašeg uspjeha?

Mi smo takav mentalitet da je svačiji uspjeh mali i da je lako dokučiv. Samo pravi sportisti ili ljudi koji imaju neke veze sa sportom znaju da se za bilo kakav rezultat sportista mora dobro pomučiti, a kamoli za neke rezultate svjetskog ranga kao što je naše osvajanje Everesta.

Svi koji Vas poznaju, znaju za Vašu ljubav prema Durmitoru.

Peo sam se na mnoge planinske vijence po svijetu, ali i dan danas broj jedan mi je Durmitor na čiji sam najvišoj vrh Bobotov kuk (2523 m) stao do sad 67 puta. Durmitor ima sve, skoro 50 vrhova preko 2000 m, stijene, šumu, izvore na svakom koraku, rijeke, jezera, bukvalno sve ...

GSS ima puno posla tokom godine. Koji su događaji koje ne možete

zaboraviti?

GSS se uključuje kada ostale specijalističke službe (policija, vatrogasci, vojska) ne mogu da odrade, nažalost, izvlačenje nastradalih iz nepristupačnih terena. Učestvovali smo i u akciji na Bioču nakon željezničke nesreće, kao i kada je autobus sa rumunskim državljanima sletio u Moraču.

Šta mislite o situaciji u Crnoj Gori kada su PSD u pitanju?

Situacija u PSCG je katastrofalna. Budžet je mali, a klubova mnogo. Mi smo jedini klub u državi kojem su prioritet najmlađe kategorije planinara. Skoro smo baš za najmlađe članove napravili ekspediciju na Grossglockner (3798 m), najvišoj vrh Austrije. Ljudi iz PSCG nijesu svjesni da bez podmlatka nema budućnosti planinarstva.

Dordije NJUNJIĆ